

Acta

van de Generale Synode Zwolle-Zuid

2008-2009

van de Gereformeerde Kerken in Nederland

Bijlage 14.2

2e rapport commissie organisatie

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschap generaal-synodale publicaties via: publicaties@gkv.nl.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

Betreft: vervolgrapport over synodale organisatie, verslag werkzaamheden en voorstel**1. Inleiding****1.1 Korte inhoud van dit voorstel.**

In dit vervolgrapport informeren wij u over de voortgang van onze opdracht. We doen verslag over de activiteiten in de afgelopen maanden en leggen een concreet besluit voor over het vervolg.

1.2 Korte inhoud van het voorafgaande

De synode nam op 6 juni 2008 besluiten over de synodale organisatie die de richting van de gewenste verbeteringen aangaven:

- algemeen: praktische verbeteringen krijgen voorrang boven ingrijpende structuuraanpassingen;
- synode: het knelpunt van de discontinuïteit en de (te) volle agenda met voorrang oplossen;
- deputaten: clustering en vermindering van het aantal deputaatschappen bekijken; opdrachten concreter en meer toetsbaar formuleren, zodat rapportage meer op hoofdlijnen kan plaatsvinden;
- uitvoeringsorganisaties: mogelijkheden voor concentratie van ondersteunende taken bezien;
- aanpak: voor 1 oktober een aanzet voor de uitwerking presenteren.

1.3 Werkzame zomer

Er is door alle partijen in de zomerperiode hard doorgewerkt:

- we hebben als commissie organisatie een vlootshow georganiseerd met alle deputaatschappen;
- deputaten DTEG, SGO en ASE zijn conform het synodebesluit aan de slag gegaan met hun voorgenomen integratie;
- TUK en GH Zwolle hebben hun gesprekken over verdere samenwerking onverminderd voortgezet.

1.3.1 Commissie organisatie**1.3.1.1 Rubricering**

In juli hebben we een voorlopige rubricering vastgesteld (cf. Besluit 7a). Gekozen is voor een model van 9 rubrieken.

No.	Rubriek	Betrokken deputaatschappen
1.	Leer	M/V
2.	Kerkregering	KR&KO; DKE; D&R
3.	Rechtspraak	APP; Cie v. Beroep; SMKR
4.	Kerkelijke eenheid	DKE; BBK; SMKR
5.	Buitenlandse betrekkingen	BBK; ZHT; DKE
6.	Opleiding, onderzoek en dienstverlening	TUK; D&R; ADC; ZHT; STUFI
7.	Gemeenteopbouw	ERE; MUZ; BIJB; DTEG; RTV; ZHT; ASE; SGO; DEPIN; SMKR; H&E; GDD; DSH; GVM; RKO
8.	Relatie overheid	RKO; GVM; CLASS MH
9.	Synodaal bestuur	MOD; VGS; GSP; F&B; ASE; ADC; ART11

1.3.1.2 Iedereen aan tafel

Voor elke rubriek zijn de betrokken deputaatschappen uitgenodigd voor een gezamenlijk overleg. Een aantal deputaatschappen beweegt zich in meerdere rubrieken en werd twee of zelfs drie keer uitgenodigd. De uitnodigingen betroffen werkoverleg waarin we wilden nagaan wat de bijdrage van de genodigden zou kunnen zijn, per deputaatschap en ook gezamenlijk, aan de verbetering van de synodale organisatie.

De gesprekken rond rubriek 7 hebben we, volgens de dimensies van kerk zijn, opgedeeld in liturgisch, missionair, toerustend, pastoraal en diaconaal. Naast een werkoverleg voor elk deel is ook nog een overkoepelend overleg gehouden, waarin we in het bijzonder zijn ingegaan op de regie over deze cluster.

Rubriek 9 werd voor het werkoverleg opgedeeld in bestuur en financiën.

In deze overlegronde zijn de voors en tegens verkend voor meer samenwerking en/of integratie van deputaatschappen, welke winst daarin voor zowel de synode als voor de deputaatschappen zelf kan zitten en welke nadelen er aan vast zitten.

De ontmoetingen vonden plaats in augustus en september. Stuk voor stuk vruchtbare gesprekken. Van de gesprekken zijn korte verslagen gemaakt. Het materiaal daaruit is in dit rapport verwerkt. De commissie organisatie is onder de indruk van de bereidheid van alle deputaatschappen om op deze korte termijn een bijdrage te leveren!

1.3.1.3 Uitkomsten overlegronde

In de ontmoetingen zijn verschillende verbeteringen aangedragen, die zonder veel verdere voorbereiding kunnen worden overgenomen. Er zijn ook suggesties gedaan die eerst nog nadere uitwerking en gedegen besluitvorming vragen.

We vatten de belangrijkste uitkomsten van de gesprekken en de adviezen zo samen:

- **verander niet wat goed gaat:** onnodige verandering vernietigt betrokkenheid. Voor verandering is naast noodzaak vooral motivatie voor een nieuw doel vereist. Dus geef als synode de kaders en de motivatie en laat de werkers het zelf invullen.
Dit sluit aan de ene kant aan bij het synodebesluit, dat het accent legt op praktische verbeteringen waarbij de veranderbaarheid van de organisatie niet moet worden overvraagd. Aan de andere kant moeten we alert blijven op mogelijke verbeteringen en die doelgericht realiseren. Aan het proces moet wel sturing gegeven blijven worden.
- **verander de wereld en begin bij jezelf:** de gewenste verbeteringen zitten vooral in de manier waarop de synode opdrachten geeft, rapporten bespreekt en haar eigen onderwerpen behandelt. De synode moet beginnen haar eigen gedrag, agenda en werkwijze te veranderen. Deputaten, professionele en vrijwillige werkers willen voorbeeldgedrag volgen.
Hier zijn veel en bruikbare opmerkingen over gemaakt. Dat viel ook te verwachten. Dat (vooral) ander gedrag van belang is, is in de besluiten van juni niet zozeer terug te lezen, maar is toen in de bespreking ook nadrukkelijk aan de orde geweest en door GSO en WAD ook al opgemerkt.
- **meer samenwerking mogelijk:** er zijn best aanpassingen mogelijk, ook in de structuur, mits die de gewenste verandering heel concreet ondersteunen. Deputaatschappen tonen breed bereidheid om bij elkaar meer op verkenning te gaan, aan afstemming te doen. Concrete samenwerking liever projectmatig dan structureel. Eigen werkwijze voelt vertrouwd. Aan meer of anders moet een meerwaarde zitten.
Wij zijn blij met de open houding van verreweg de meeste deputaten om ook mee te denken over structuuraanpassingen. Er is een tendens dat besturende deputaten wat meer nog op hun eigen lijn blijven en dat de uitvoerende deputaten en de deputaten met een eindige (studie)opdracht zich wat gemakkelijker in een andere aanpak voegen.

- **geef deputaten duidelijke rol en schenk vertrouwen:** benadruk dat deputaten een besturende taak hebben en faciliteer ze in die rol. Ook intern sturen op het onderscheid tussen besturende en uitvoerende werkzaamheden. Rapporteer aan de synode op hoofdlijnen en beperk je daarin tot het besturende niveau. Geef als synode anderzijds deputaten vertrouwen voor de langere termijn, tussentijdse controle is bij een duidelijke opdracht en goede interne controle niet nodig.

Er is breed draagvlak voor een strikter onderscheid tussen besturende en uitvoerende taken, ook binnen het deputaatschap zelf. Dat is een ontwikkelingsrichting die aansluit bij het synodebesluit. De opmerkingen over vertrouwen zijn herkenbaar en laten het spanningsveld zien tussen sturing en vrijheid. Dat we daar een nieuwe balans in kunnen vinden, met een synode die meer op hoofdlijnen en resultaten stuurt, lijkt een realistisch perspectief.

- **beperk rapportages:** nu zijn de rapportages vaak gedetailleerd. Ze geven goed inzicht, maar de meerwaarde daarvan is beperkt; inhoudelijk kunnen ze veelal beperkt worden tot de hoofdlijnen en de beslispunten die er toe doen. De synode moet zelf aangeven wat ze terug wil zien. Om de kerkenraden en specifiek de kerkelijke 'klanten' meer informatie te geven in wat deputaten doen en voorstaan, zijn betere kanalen denkbaar dan het driejaarlijks opstapelen van rapporten tot over de 1.000 pagina's. Wat hier duidelijk wordt is dat verantwoording en communicatie beter onderscheiden moeten worden: verantwoording is vooral naar de synode toe, communicatie is vooral naar de kerken toe. Met name een duidelijker 'front-office' (de uitvoerende dienstverlening) naar de kerken kan bijdragen aan een betere zichtbaarheid en ervaren relevantie van het werk van deputaten. Er is een behoorlijke overeenstemming dat dit ook de druk op de driejaarlijkse synodale verantwoording kan verminderen.

Samengevat een drietal lijnen:

- niveau synode: regel de eigen synodeagenda zo in, dat de werklust aanvaardbaar blijft.
- niveau deputaten: zoek naar meer afstemming en waar mogelijk integratie, benadruk de besturende taak van deputaten.
- organiseer het uitvoerende werk van deputaten op een manier die voor de kerken duidelijk is.

1.3.2 DTEG, SGO en ASE al op weg

In juni is besloten om in elk geval deputaten DTEG, SGO en ASE te integreren. Aan de deputaten is gevraagd om de gevolgen daarvan in kaart te brengen, zodat we die bij deze afrondende besluitvorming mee kunnen nemen.

Deputaten zijn daarmee aan de slag gegaan en hebben recent voorstellen bij onze commissie neergelegd. Kort samengevat wordt voorgesteld om één nieuw (sturend) deputaatschap te benoemen met een brede opdracht om de kerken te ondersteunen in hun functioneren. De uitvoering wordt neergelegd bij een geïntegreerd Steunpunt, dat programma's ontwikkelt en aan de kerken aanbiedt, die opgebouwd worden rond en toegespitst op de verschillende dimensies van gemeente zijn. In de programma's kan ook worden samengewerkt met externe partijen, zoals de TUK, de GHZ, Dit Koningskind en andere aanbieders.

Wij zijn blij dat deputaten met verve van start gegaan zijn om aan de opdracht invulling te geven en dat de contouren van de nieuwe situatie al goed zichtbaar zijn. Wij stellen voor dat deputaten in deze lijn doorgaan, in nauw overleg met de (opvolger van de) commissie organisatie.

Wat in dat traject in elk geval nog aandacht moet krijgen is de samenwerking met andere deputaatschappen, zoals GDD en de afstemming van de dienstverlening(sprogramma's) op de activiteiten van TUK en GH Zwolle.

1.3.3 Overleg TUK en GHZ voorgezet

De TU Kampen heeft ons in eerdere instantie al uitgebreid geïnformeerd over de noodzaak tot intensievere samenwerking met andere partijen in het onderwijsveld en in het bijzonder over de voorgenomen samenwerking met de GH Zwolle.

Het overleg daarover is in de afgelopen maanden voortgezet en TUK en GHZ hebben elkaar gevon-

den in een samenwerkingsverband, mede om in die weg het behoud van de accreditatie door de overheid veilig te stellen. Deze samenwerking heeft niet alleen gevolgen voor het domein 'onderwijs', maar ook – en dat is in dit kader van belang – voor de dienstverlening: kennisoverdracht en –uitwisseling met de samenleving. Daar ligt een nauwe relatie met de dienstverlening die via de verschillende deputaatschappen aan de kerken wordt aangeboden.

De programmatische aanpak die nu door DTEG, SGO en ASE wordt uitgewerkt kan hierbij goed aansluiten. Voor alle partijen liggen hier kansen om de ontwikkeling van nieuwe producten, de praktische toepassing van theologie – van gemeenteopbouw tot missionaat – in de kerkelijke praktijk én de samenwerking vanuit die praktijk naar de kennisinstituten toe vorm te geven.

Een en ander vergt nog veel doordenken en afstemmen en wij stellen voor om in de komende tijd het overleg tussen TUK en GHZ nauwkeurig te volgen en ook actief de afstemming met de deputaatschappen in te vullen.

2. Op weg naar een voorstel

2.1 droombeeld

Als we concrete acties gaan uitzetten om verbeteringen te realiseren is het goed om die te koppelen aan de beoogde resultaten. Daarom eerst een korte droomschets van de volgende synode:

- 1) de plenaire zittingsduur van de Synode van Harderwijk 2011 duurt maximaal twee maanden in de maanden mei en juni; de vergaderstructuur blijft zoals nu: twee dagen per week (vijf dagdelen).
- 2) deputaten werken nauw samen in hun cluster, stemmen werkzaamheden en voortgang af waar nodig en zijn pro-actief in hun informatievoorziening naar de kerken want communicatie met de kerken moet niet over de band van de synode lopen.
- 3) afgevaardigden zijn tijdig benoemd (liefst eind 2010), worden vroegtijdig geïnstrueerd en beginnen goed voorbereid aan hun taak: beoordeling van rapporten op hoofdlijnen;
- 4) de rapporten zijn kort en op hoofdlijnen en beperkt tot de voor de synode relevante besluitpunten;
- 5) onderwerpen worden thematisch geagendeerd, voorbereid en behandeld. Er is een logische opbouw van de synodeagenda die vooraf vastligt, zowel qua onderwerp als tijdstip van behandeling. Zo wordt meer samenhang en sturing bereikt.
- 6) het moderamen weet zich vanaf het begin voorzien van adequate ondersteuning in de vorm van nieuw te benoemen deputaten administratieve ondersteuning (DAO).
- 7) DAO vervangen het huidige deputaatschap VGS; ook wordt hierin het ASP ondergebracht. Dit deputaatschap bereidt niet alleen in de aanloop naar de synode de agenda procedureel en inhoudelijk voor, maar volgt ook de uitvoering van de genomen besluiten en is in voorkomende gevallen aanspreekpunt voor deputaatschappen. Zij is ook verantwoordelijk voor een consistente formulering van de te nemen besluiten.
- 8) een beperkt aantal specifieke synodecommissies bereidt bijzondere onderwerpen voor, zoals financiën en onderwerpen rondom de leer (bijvoorbeeld M/V).
- 9) de kerken zijn regelmatig geïnformeerd door deputaten over hun werk en over de diensten die aan de kerken worden aangeboden. Daarvoor worden bestaande en nieuwe communicatiekanalen benut.
- 10) Bij DAO wordt ook de projectmatige uitwerking van deze organisatievoorstellen ondergebracht.

2.2 De spa in de grond

Er is een hoop te doen op de weg naar de verwezenlijking van de droom. Een greep uit de voorziene acties:

Vorbereiding:

- 1) aanwijzing en instructie van een nieuw deputaatschap Administratieve Ondersteuning GS. Een bredere opdracht dan het huidige VGS en ASP: zowel het monitoren van de uitvoering van besluiten van de huidige synode, als de voorbereiding en ondersteuning van de volgende synode. DAO is in voorkomende gevallen vraagbaak voor deputaten; bereidt de behandeling

van deputatenrapporten agendatechnisch voor: tijdigheid, behandelwijze, formulering beslispunten en (i.o.m. deputaten) de conceptbesluiten.

- 2) de conceptagenda wordt in overleg met het nieuw verkozen moderamen definitief gemaakt en is beschikbaar, voorafgaand aan de plenaire vergaderingen. Niet alleen afgevaardigden, maar ook deputaten kunnen zich zo vroegtijdig op de behandeling voorbereiden.
- 3) Eind 2010 (vroeger dan nu!) worden de afgevaardigden door de PS-en verkozen. Zij ontvangen in het vroege voorjaar van 2011 informatie en instructie. Op een tweetal vrijdagen of zaterdagen zou bijvoorbeeld het volgende programma kunnen worden aangeboden:
  - Kennismaking in geloof;
  - Bezinning op het kerkelijk leven;
  - Ontdekking van elkaars kwaliteiten;
  - Oefening in verschillende synodale rollen (ontvangst; rechtspraak; inspraak; revisie e.d.);
  - Training in synodale vergadertechniek (voorbereiding; amendementen en voorstellen e.d.);
  - Omgaan met deputaten en hun rapporten.

Startfase:

- 4) Vrijdag 4 maart 2011 wordt de synode officieel geopend met een speciale eredienst, gevolgd door verkiezing van het moderamen, receptie, ontmoeting met deputaten;
- 5) tot de maandag na de opening kunnen stukken worden ingediend;
- 6) er worden enkele specifieke commissies benoemd; synodeleden worden niet standaard in commissies ingedeeld;
- 7) afgevaardigden lezen de stukken, stellen vragen aan deputaten en ontvangen antwoord; DAO regisseert.
- 8) moderamen bereidt ism DAO de agenda en de behandeling voor; deputaatschappen gaan rechtstreeks met de plenaire vergadering aan het werk, waarbij moderamen alleen technisch leidt.
- 9) vrijdag 22 april ontmoeting tussendoor van synodeleden met deputaatschappen; contact en verheldering.

Plenaire fase:

- 10) start plenaire zittingen begin mei tot eind juni.
- 11) de agenda wordt thematisch ingedeeld en in samenhang behandeld. Er is een logische opbouw van de agenda. Behandeling en besluitvorming worden uit elkaar getrokken. Een mogelijke indeling is de volgende:
  - week 1: post, revisie en rechtspraak
  - week 2: financieel kader en gemeenteopbouw
  - week 3: opleiding; leer, kerkregering en overheid
  - week 4: relaties binnenland en buitenland (meerdere dagen)
  - week 5: algemene voorstellen; besluitvorming rechtspraak
  - week 6: besluitvorming: opleiding en gemeenteopbouw
  - week 7: overige besluitvorming, financiële besluiten en bestuur
  - week 8: uitloop; afronding, benoemingen, Acta, sluiting

3. De uitwerking ter hand genomen

3.1 de opdracht was...

De opdracht van de commissie organisatie was om praktische voorstellen te doen voor zowel de synode zelf, de deputaten als de uitvoeringsorganisatie en een aanzet voor de uitwerking te presenteren. Wij menen, met dank voor de inbreng van velen, in het bovenstaande daar aan te hebben voldaan. Op één punt is dat duidelijk nog niet uitgewerkt: de mogelijke concentratie van de verschillende uitvoeringsinstanties. Wij zijn, daarin gesteund door de inbreng van verschillende deputaten, van oordeel dat we eerst aan de synodale agenda en het functioneren van deputaten moeten werken. In het verlengde daarvan zal ook duidelijk worden of en in welke richting wijziging van de uitvoeringsorganisatie aan de orde is. Het heeft daarbij onze sterke voorkeur dat voorstellen daartoe van de kant

van deputaten en/of de organisaties zelf komen en niet van bovenaf opgelegd hoeven te worden. Dát er meer mogelijkheden voor samenwerking zijn is duidelijk. Dat wordt ook breed onderkend. Niet altijd hoeft dat overigens tot organisatorische integratie te leiden.

Wij stellen voor om dit punt op een volgende synode gericht op de agenda te krijgen, in het verlengde van de nieuwe manier van werken voor deputaten.

3.2 Project 'verkorte GS 2011'

De bovenstaande voorstellen moeten natuurlijk in een gedetailleerd projectplan worden vastgelegd en uitgevoerd. Wij stellen ons voor dat het nieuwe deputaatschap AO daarmee wordt belast. De bemensing daarvan kan een linking-pin met het huidig moderamen en/of de CO hebben. Adequate deskundigheid en goede (administratieve) ondersteuning zijn van belang.

Het projectplan moet ook de verschillende al in gang gezette trajecten volgen/begeleiden: integratie DTEG/ASE/SGO, (meer op afstand ook de) samenwerking TUK/GHZ, verschillende andere samenwerkingsafspraken zoals art.19/TUK en art.11/F&B.

Wij stellen voor dat dit projectplan in de komende maanden wordt uitgewerkt en dat het op een korte vervolgzitting van de synode eind 2008¹ definitief wordt vastgesteld. Dan moeten ook de kosten en mogelijke besparingen in beeld zijn gebracht en kunnen de nu aan deputaten verstrekte mandaten worden ge-updated naar de nieuwe verhoudingen.

Wij stellen voor om de door ons gekozen rubricering voorsnog als uitgangspunt te hanteren en als dimensies van gemeente zijn te kiezen voor de dimensies: liturgisch, missionair, toerustend, pastoraal en diakonaal.

3.3 Open eindjes

Het bovenstaande voorstel is één mogelijke oplossing voor de ervaren knelpunten. Er zijn andere maatregelen mogelijk. Wij denken dat het verstandig is niet meer te doen dan noodzakelijk is om het gewenste verbeterproces in gang te zetten. Wanneer er een 'wind van vernieuwing' gaat waaien ontstaat er een eigen dynamiek. Sommige zaken pakken we daarom nu nog niet aan. Een paar voorbeelden:

- Een effectief opererende synode zou ook met minder dan 36 afgevaardigden kunnen volstaan. Daar doen we geen concrete voorstellen voor. Wij stellen voor om eerst de effecten van een andere voorbereiding te incasseren.
- Wij doen geen voorstellen voor een frequentere synode en ook niet voor een 'alternerende' agenda. Daar hebben we in de eerste plaats geen draagvlak voor geconstateerd, in de tweede plaats zien wij daar geen dringende reden toe en in de derde plaats zou dat een ingrijpende andere voorbereiding en organisatie vergen, waarvan de inspanningen naar ons oordeel niet opwegen tegen de resultaten, zeker niet als we ook andere wegen – zoals hiervoor voorgesteld – kunnen bewandelen.
- Wij doen geen voorstellen voor bijvoorbeeld jaarlijkse rapportages/verslagen door deputaten die op een website gepubliceerd zouden kunnen worden, zodat de kerken actueler en tastbaarder geïnformeerd worden over het werk van deputaten. Een andere marketing- en communicatiemix is goed denkbaar, maar heeft op dit moment nog geen prioriteit. Eigen initiatieven van deputaten zijn denkbaar.
- Een verdergaande integratie van de uitvoerende dienstverlening aan de kerken is denkbaar, maar heeft ook neveneffecten, waarvan de mogelijke consequenties en kosten nu nog niet bekend zijn. Wij verwachten dat deputaten, als uitvloeisel van een actievere afstemming en samenwerking, zelf met voortgaande voorstellen zullen komen om slimmer met de beperkte middelen om te gaan, zeker als daardoor binnen het totale financiële kader, ruimte voor nieuw beleid kan worden gevonden.

---

1 Dit is alleen haalbaar als er alleen een projectvoorstel hoeft te worden uitgewerkt. Een nieuwe ronde van overleg met deputaatschappen mag in deze korte tijd niet worden verwacht.

- De voorbereiding en ondersteuning van de synode zou ook bij de dienstverlening kunnen worden ondergebracht. Dat stellen wij niet voor. Vooralsnog lijkt ons een knip wenselijk tussen de deputaatschappelijke omgeving en de synodale omgeving.
- Een goede ondersteuning door deputaten AO kan een kleiner moderamen betekenen. We doen daar nu geen voorstellen voor, omdat we het verstandiger vinden eerst de praktijk af te wachten.

3.4 Bijlage

We voegen een bijlage bij. Daarin puntsgewijs een – mogelijke - uitwerking geïllustreerd van het werk van een deputaat en van de synode 'nieuwe stijl'.

Nijmegen, 29 september 2008

Hanno Cramer
Peter van der Laan
Bas Luiten
Gerard Mostert

Overige bijlagen:

Naast de bovengenoemde bijlagen (hieronder blz. 7 en 8) zijn toegevoegd:

- Blz. 9 en 10 de uitnodigingsbrief van de Commissie Organisatie aan alle deputaatschappen
- Blz. 11 en 12 de concept-rubricering
- Blz. 13 en volgende : per rubriek de geannoteerde agenda voor en het verslag van het gehouden werkoverleg.

Bijlage rapport Organisatiecommissie – tussenbalans 3 oktober

Besluitvaardige synodevader – wat heeft hij nodig?		
17	Plenaire stemming	Juni 2011
16	Eigen oordeel op basis van heldere eindtekst	
15	Eventueel: duidelijk tegenvoorstel dat voorgestelde besluit compleet vervangt Eventueel: amendementen - overzichtelijk in beeld	
14	Laatste plenaire ronde over voorgestelde eindtekst (en/of amendementen en/of tegenvoorstel)	Juni
13	Schriftelijke voorgestelde eindtekst, door deputaten in laatste ronde te verdedigen. Daarnaast eventuele alternatieven (amendementen en/of tegenvoorstel)	
12	Tussentijdsoverleg met deputaten: opruimen misverstanden, ineenschuiven van teksten, heldere presentatie van alternatieven	Begin juni
11	Gelegenheid tot indienen van amendementen en/of tegenvoorstel	
10	Plenaire bespreking – meningsvormend – antwoord deputaten na bijdragen leden	Mei
9	Voorbespreking in kleinere kring tijdens workshops deputaatschappen	Eind april
8	Eigen bijdrage voorbereiden (eventuele alternatieven)	Begin april
7	Schriftelijke beantwoording lezen, inclusief verwerking kerkpost (eventuele revisieverzoeken)	Eind maart
6	Informatieve, c.q. kritische vragen aanleveren	Begin maart
5	Synode mee constitueren en moderamen kiezen	Eind februari
4	Rapport deputaten bestuderen en vragen voorbereiden	Februari
3	Instructie op <ul style="list-style-type: none"> • Ruimte en begrenzing van eigen inbreng • Beoordeling rapporten • Vergadertechniek behandeling voorstellen • Verhouding synodelid – deputaten 	Januari
2	Ontvangen rapporten	Januari
1	Ontvangen benoeming van PS	December 2010

Groepsproces synodeleden – samenhang dient besluitvorming

1. Kennismaking	Voorafgaand aan opening en verkiezing is een persoonlijke en geestelijke kennismaking nodig Kennismaking in geloof Bezinning op het kerkelijk leven. Ontdekking van elkaars kwaliteiten.	Januari 2011
2. Voorbereiding bespreking	<ul style="list-style-type: none"> • Oefening in verschillende synodale rollen (ontvangst; rechtspraak; inspraak; revisie e.d.) • Training in synodale vergadertechniek (voorbereiding; amendementen en voorstellen e.d.) • Omgaan met deputaten en hun rapporten. 	Januari

3. Individuele voorbereiding	In deze fase eind april vooral thuiswerk; het is aan synodeleden zelf om onderling contact te maken (moderamen kan faciliteren)	Eind februari tot eind april
4. Weken van samenwerking	In de 8 weekenden ontstaat een groepsproces van samenwerking in plenair verband	Mei en juni
5. Bezinning op onderwerpen volgt proces	<ul style="list-style-type: none"> In de eerste fase infogericht: bestuur; eerste presentatie appèlzaken; kennisname van nieuwe voorstellen In de tweede fase taakgericht: domeinen van opleiding en gemeenteopbouw In de derde fase relatiegericht: evalueren en onderhouden van relaties in binnen- en buitenland In de vierde fase bezinning en recht: beslissingen in voorgestelde appèlzaken en kerkrechtelijke regelingen 	

Daadkrachtig deputaat – van synode tot synode

	Mandaat lezen en benoeming aanvaarden	Eind 2008
	Deputaatschap ontmoeten en bestuurlijke verantwoordelijkheid nemen	Eind 2008
	Mandaat uitvoeren door aansturing en zelfwerkzaamheid; bestuur op afstand en eventueel zelf bijdragen aan uitvoering	2008 - 2011
	Werkzaamheden bijhouden (en tussentijds overleggen met Deputaten Adm. Onderst.)	Begin 2009
	PR verzorgen (in samenwerking met GSP)	Begin 2009
	Contact (laten) maken met werkveld en terugkoppeling verwerken	
	Rapportage voorbereiden en mee opmaken	Zomer 2010
	Rapport insturen	Eind 2010
	Proces besluitvorming GS voorbereiden	Begin 2011
	Ingekomen reacties op rapportage verwerken en concept beantwoording meesturen	Februari
	Vragen GS-leden ontvangen en beantwoorden	Maart
	Workshop met synodeleden houden	Eind april
	Plenaire ronde voorbereiden met het oog op meningsvorming;	
	Plenaire ronde houden als deputaatschap met synode onder technische leiding moderamen	Mei
	Tussentijds overleg houden met indieners van amendementen en/of tegenvoorstel: misverstanden opruimen; ineenschuiven teksten; presentatie van alternatieven	Begin juni
	In plenaire zitting laatste verdediging voorstel	Juni
	Publicatie besluiten bewaken	Juli
	Terug naar 1.	

informatie en uitnodiging

Meppel, 9 juli 2008

Aan: deputaatschap (rubriek ...):

Geachte zusters en/of broeders,

de Commissie Organisatie van de Generale Synode nodigt u uit voor een ontmoeting op (tijd en plaats).

Bijgaand treft u ons concept aan van rubricering van alle synodaal ingestelde deputaatschappen. Op basis van deze rubricering heeft onze commissie een clustering gemaakt.

De status van dit model: een werkmodel dat we met de clusterpartners willen toetsen op bruikbaarheid. Het model is ontwikkeld op basis van het voorwerk van de adviesrapporten DGSO en WAD en uiteenlopende reacties van de deputaatschappen. De synode heeft op 6 juni jl. een kader neergezet waarbinnen de verbetering van de synodale organisatie zich dient te voltrekken. U bent inmiddels over dat kader geïnformeerd per brief van het synodaal moderamen dd. 27 juni jl. Onze commissie wil in augustus aan de uitwerking beginnen.

Voor onze ontmoeting met u denken we dat genoemd kader de agenda kan bepalen.

- Rubricering en clustering zijn bedoeld om de agenda van de synode te dienen, en daarmee de kerkenraden. Beter overzicht van en gelijktijdige vermindering van het aantal deputaatschappen moet de synodale werklust verlichten en het rapporteren en mandateren verbeteren;
- Clustering wil de deputaatschappen aan elkaar verbinden en uitdagen om mogelijkheden tot afstemming, samenwerking en mogelijk (gedeeltelijke) samenvoeging te doordenken en uit te voeren;
- Beoogde effecten komen vervolgens in zicht op het domein van de steunpunten en uitvoeringsorganen. Gegeven de synodaal gestelde randvoorwaarden dient de haalbaarheid onderzocht te worden van diverse combinaties en samenvoegingen.

Onze commissie heeft van elk deputaatschap de reactie in de voorafgaande adviesronde bestudeerd. In de ontmoeting met u zal dit een plaats krijgen. Uit het overzicht van de reacties pakken wij een aantal signalen op die van betekenis zijn voor het klimaat van het werkoverleg dat wij met u willen aangaan:

- deputaatschappen begrijpen dat er aan de synodale organisatie iets moet gebeuren; er zijn er die willen bijdragen; anderen hebben het idee dat de synode haar eigen probleem op hun vergader tafel probeert neer te leggen;
- deputaatschappen zijn met overtuiging aan het werk met hun eigen synodale opdracht. Voor sommigen is het duidelijk dat er parallellen en zelfs overlappingen met werk van andere deputaatschappen. Maar meerderen geven aan dat ze geen meerwaarde zien in extra overlegstructuren. Ze blijven liever aan het werk zoals ze dat tot nu toe kunnen uitvoeren;
- deputaatschappen geven aan waar ze zichzelf zien staan in de door DGSO (en ook WAD) geschetste structuren. De door DGSO bepleite structuur 'anders samen' is niet door de synode overgenomen. Intussen heeft elk deputaatschap de eigen positie doordacht en wil daarin gekend zijn.

Onze commissie ziet als klimaatbepalend voor het werkoverleg dat deputaten zich zonder uitzondering vrijwillig geven voor hun werk en daarin ook geestelijk gewaardeerd dienen te worden.

Wij beginnen deze uitwerkingsronde dan ook met vertrouwen op de positieve betrokkenheid van elk deputaatschap en van ieder van u daarin.

Inmiddels zijn er na de 6e juni (de datum van het kaderbesluit) verschillende initiatieven ondernomen.

De partners in de WAD groep hebben overlegd. De deputaatschappen DTEG, SGO en ASE zijn een traject van integratie ingegaan. De directies van de GH-Zwolle en de TUK roepen met het SGO dezelfde gesprekspartners van de WAD groep samen, en betrekken ook het Steunpunt Kerkelijke Beheerszaken daarbij. Met het doel om nieuwe wegen te verkennen.

We juichen deze initiatieven toe vanuit het vertrouwen dat we hierboven hebben uitgesproken. Daarbij houden we onszelf aan de regie waar het synodaal moderamen voor heeft aangesteld. Vanuit onze opdracht bevragen we de partners in overleg en integratie op de uitgesproken intenties en de gemaakte keuzes. We vragen mee te denken over zinvolle alternatieven. We willen voor ons deel eraan werken dat ieder deputaatschap zich in een hernieuwde positie positief gestimuleerd weet. Daarom willen we graag op de hoogte blijven via verslaggeving van de overlegresultaten.

De moeite van rubricering en clustering komt daar aan het licht waar het werk van sommige deputaatschappen bij meer rubrieken onder te brengen is. In deze gevallen heeft de commissie ervoor gekozen om het betreffende deputaatschap voor beide clusterbesprekingen uit te nodigen. Extra werk, maar deze investering zal zich later terugverdienen, verwachten wij.

Ter voorbereiding van het werkoverleg met het cluster, waar we u in willen ontmoeten, leggen wij u een viertal concrete vragen voor:

- wat deze clustering positief voor de agenda van de GS kan betekenen;
- hoe dit het functioneren van de deputaatschappen binnen het cluster kan versterken;
- welke goede gevolgen dit voor de uitvoeringsorganisaties kan hebben;
- wat de kerken met deze aanpak opschieten.

Een compleet tijdschema voor de ontmoetingen met onze commissie vindt u in de bijlage onder de rubricering. De plaats wordt nog meegedeeld. U krijgt daarbij een geannoteerde agenda, specifiek afgestemd op de situatie van het cluster voor deze werkbesprekingen.

Van de deputaatschappen hebben velen gereageerd op de vraag van het moderamen om een afvaardiging aan te wijzen. Vanwege de vakantietijd hebben we de besprekingen hebben wij in de tweede helft van augustus gepland. Als commissie onderstrepen we dat het om meer gaat dan een vrijblijvend gesprek met contactpersonen. We verwachten in het werkoverleg zaken te kunnen doen. Voor een vervolgspraak is er uiteraard ruimte te maken. In september wil de commissie aan het schrijven van een plan werken dat nog op één van de laatste zittingen van de synode besproken kan worden.

In de verwachting dat we u in augustus (begin september) kunnen ontmoeten, teken ik met christelijke groet namens onze commissie

Peter H. van der Laan

(CONCEPT) RUBRICERING GENERALE DEPUTAATSCHAPPEN

Op 6 juni jl. stelde de synode in een reeks kaderbesluiten onder meer vast:

over te gaan tot clustering en daarmee vermindering van het aantal deputaatschappen op basis van een nader uit te werken rubricering;
aan de rubricering als eis mee te geven dat ze enerzijds passend is bij de agendavorming van de synode en anderzijds aansluit bij de verschillende dimensies van gemeente-zijn. De rubricering moet daarnaast duurzaam hanteerbaar zijn als onderscheidend criterium;

Toelichting rubricering:

- Rubrieken sluiten aan op de synodale agenda en de dimensies gemeente-zijn
- Kolom 'partners' : onder elkaar als gelijkwaardig; met mogelijkheid dat eerstgenoemde regie c.q. coördinatie neemt;
- Kolom 'partners' : meerdere vermeldingen betekent dat in meerdere clusters word bekeken hoe het takenpakket het best tot zijn recht komt;
- Kolom 'onderdeel deputaatschap' : dat onderdeel van het werk dat in deze rubriek past; ook relaties met niet-synodale organisaties;
- Kolom 'clusteroptie' : mogelijkheid of wenselijkheid tot integratie
-

	<i>rubriek</i>	<i>partners</i>	<i>onderdeel dep.schap</i>	<i>clusteroptie</i>
1	Leer	Man/Vrouw in de kerk		
		Hertaling belijdenissen		
2	Kerkregering	KR & KO		
		Dienst & Recht	<ul style="list-style-type: none"> • Aansturing & regiegroep; • Relatie VKB 	
		DKE	Regelingen samenspreking en samenwerking	
3	Rechtspraak	Appèlzaken		
		Cie Beroep Pred. zaken		
		SMKR		
4	Kerkelijke eenheid	DKE		
		BBK	Overlap met CGK en NGK	
		SMKR	Aansturing steunpunt met CGK en GKV	
5	Buitenlandse Betrekkingen	BBK		

		ZHT	Extern H & T en interne ondersteuning	
6	Opleiding, Onderzoek & Dienstverlening	TUK	<ul style="list-style-type: none"> Inclusief STUFI naar art 19 KO; Relatie Pred Ver Samenwerking TUA en GH Zwol 	
		ZHT	T voor IRTT	
		ADC	Onderzoek en dienstverlening	
		Dienst & Recht	Pred profiel en mentoraat en Perm Educ Pred	
7	Gemeenteopbouw	Eredienst DTEG SGO GDD	Gemeenschappelijke regie?	
7.1	GO liturgie	Eredienst		Kerkmuziek Bijbelvertaling
7.2	GO missionair	DTEG		
		ZHT	Interne voorlichting	E van ASE
7.3	GO toerusting	RTV SGO		DEPIN SMKR -voorlichting H&E
		DKE	Raadpleging en motivering	
7.4	GO diaconaat	GDD		DSH GVM – voorlichting RKO – voorlichting
8	Relatie Overheid	RKO		
			Relatie Justitiepredikant	Bededagen
		GVM	Relatie Krijgsm Predikanten	
9a	Synodaal - bestuur	Moderamen GSP ADC		Voorber GS
9b	Synodaal -financiën	F&B	Relatie met VKB	AS van ASE Art 11 KO

Geannoteerde agenda's en verslagen werkoverleg per rubriek:

(alleen met het deputaatschap M/V van rubriek 1 'Leer' is geen werkoverleg gehouden; en het werkoverleg met de deputaatschappen uit rubriek 8 is afgezegd, nadat betrokkenen op hun bijdrage in ander verband niets hadden toe te voegen).

AGENDA ONTMOETING MET SYNODALE COMMISSIE ORGANISATIE

geannoteerde agenda rubriek 2 'kerkregering'

1. Opening, welkom.
2. Doel van de bespreking
Kaderbesluiten voor de synodale organisatie zijn genomen op 6 juni jl. Het moderamen heeft per brief van 26 juni de deputaatschappen geïnformeerd. De Commissie Organisatie heeft dit in haar brief van 9 juli nader uitgewerkt. *Bespreking van deze avond is bedoeld om de scope te bepalen: waar hebben we 't over, wat zijn de mogelijke winstpunten en wat 'verlies' je in een nieuwe structuur. Onderstaande agenda is daarbij een aanzet voor het gesprek.*
3. Rubricering en clustering als behoefte van de synode. Rubriek: 'kerkregering':
De synode had behoefte aan bewaking van de consistentie van haar besluitvorming. Probleemsignalering in 1996 en voorgaande synodes. Gekozen wordt in 1999 voor een deputaatschap KR&KO dat achteraf kerkrechtelijk gaat nalopen. (*zin snap ik niet*) In 2002 is dit als onwerkbaar taak *geoordeeld en is de taak weer teruggelegd* bij het zittend moderamen. KR&KO groeit door naar denktank over kerkrechtelijke knelpunten en vanaf 2005 haalt het de opdracht binnen (*zou je dat zo wel zeggen? Neutraler: krijgt het de opdracht*) van algehele herziening kerkenorde. Hoe is de synode gediend met KR&KO? Wil de synode een denktank of een waakhond? Kerkjuridische dienstverlening en/of vernieuwing kerkrecht? (*beetje tendentieuze vragen, dunkt me. Wellicht scherper: hoe kan KR&KO de kerken het beste dienen? Passen denktank-functie en (juridische) dienstverlening wellicht meer binnen TUK (nb aspect dienstverlening!) en kan specifieke kerkrechtvernieuwing als tijdelijk project naar afronding streven?*) Dienst&Recht vooral bezig met predikantszaken. Belangrijk eerste deel van de KO gaat over de relatie predikant tot gemeente en kerkverband. Binnen D&R verzameling van praktijkervaringen. Wat wil de synode met D&R? Aan de kerken en hun predikanten diensten aanbieden om binnen bestaande kaders leefbaar te werken? En daarnaast bijdragen aan vernieuwing van arbeidsverhoudingen?
Kerntaak voor Kerkelijke Eenheid is het aangaan en voeren van gesprekken met andere kerkgenootschappen. Die kerntaak valt onder een andere rubriek (4 en 5 in de optie van de Org Cie). DKE denkt ook na over plaatselijke processen van kerkelijke vereniging. Regelgeving, advisering. Het bekende probleemgebied van landelijk-plaatselijk. Juist voor dit gebied is de KO van beslissend belang. Gedeeld werkgebied dus met KR&KO. In het landelijk proces van de vereniging met CGK heeft DKE een taak om de kerken te stimuleren tot deelname aan plaatselijke processen. Voor die taak zou DKE kunnen aansluiten bij het werk van de deputaatschappen in de rubriek Gemeenteopbouw. De vraag binnen deze rubriek 'Kerkregering' is wat de synode wil met DKE op het terrein van de kerkelijke samensprekingen. Moet DKE de naleving van de eigen KO bewaken? Of vernieuwing bevorderen met het oog op de beweging van verenigingsprocessen?
  - Hoe kijken de Deputaten aan tegen hun positionering in deze rubriek?
  - Hoe is het denkbaar dat de synode meer overzicht krijgt? Is vereenvoudiging van mandatering denkbaar? En kan daarom ook de rapportage beperkt worden en de synodale bespreking meer strategische waarde krijgen?
4. Van rubricering naar clustering. Rubricering maakt duidelijk waar de werkvelden liggen. Op één veld kunnen meer werkers tegelijk bezig zijn. Ieder voor zich? Gezamenlijk? Met werkafspraken?
Verbetering in de organisatie wil niet komen tot een nieuwe bestuurslaag boven de bestaande deputaatschappen. Dus ofwel integratie. Of afstemming. Of nog andere manieren.
KR&KO ziet haar adviseursfunctie onafhankelijk van andere deputaatschappen. Hoe nodig is dit?
D&R is bezig zichzelf overbodig te maken. (*als dat zo is bron vermelden svp, voorkomt welles/nietes ☺*) Wat kan zij van haar taak laten overnemen of kan ze gedeeltelijk integreren? Welke instantie houdt de regie van de huidige 'regiegroep': of wordt die ook overbodig?
DKE wil een deel van haar taak laten overnemen door gelijktijdig vergaderen van synodes CGK en GKV. Wat is daarvoor kerkrechtelijk nodig?

5. Het terrein van de uitvoering.
Dienstverlening uitbesteden. Aan bijvoorbeeld SKB en aan Predikantenvereniging. Hoe kan de synode in die uitbesteding van taken vertrouwen investeren. Participeren of loslaten?
Mengeling van vrijwilligers en professionals. In personele bezetting diverse mannen met meerdere petten. Hoe kan een duidelijke mandatering *bijdragen aan transparanter functioneren?*
Welke win-winsituaties zijn denkbaar? Te denken valt aan tempo van beleidsontwikkeling, besluitvorming, kosten, relatie kerken
Voordelen voor de kerken. Wat voor verschil zal dit onderdeel van rubricering en clustering uitmaken voor een willekeurige kerkenraad?
Meer zicht op wat kerkrechtelijk aan de orde. Welke regelgeving is aangegroeid. Wat nog volop in beweging is. Hoe zelf te handelen en op advies uit te gaan.
Eigen beleid inzake predikanten afstemmen op recente ontwikkelingen.
Kerkordelijke kaders en daardoor ruimte voor kerkelijke samensprekingen.
6. Conclusies en afspraken.
Verzamelen van actiepunten.
  - Wat neemt de Organisatie Commissie mee?
  - Waar gaan de deputaatschappen mee aan het werk?
7. Verslaglegging en vervolg
8. De Organisatie Commissie stuurt een verslag op. En werkt een voorstel uit voor de GS.
9. Sluiting

In de verwachting dat we u op 13 augustus kunnen ontmoeten,
teken ik met christelijke groet namens onze commissie
Peter H. van der Laan

Conclusies en afspraken met de deputaatschappen in rubriek 2 'kerkregering' Organisatie Commissie met KR&KO, D&R en DKE op 13 augustus 2008

Op het niveau van

- de synode:
  - De synode moet haar eigen taken duidelijk definiëren. Taken kunnen makkelijker en zinvoller gerubriceerd en zo nodig geclusterd worden. Uitvoering begrenzen in tijd en acties en daarbij uit een pool van mensen de geschikte personen belasten, advies vragen, e.d.
  - Als je mensen aan het werk zet, moet je die ook ruimte geven. Dus mandatering daarop kritisch bekijken.
  - Als je met werkers een werkbepreking hebt hen ook het gevoel geven dat je hun werk begrijpt, dat je hen hoort en serieus neemt in hun voorstellen. Ook als dat kritiek op jezelf betreft.
- de deputaatschappen
  - Afhankelijk van de taak dient de rol van het deputaatschap te worden gedefinieerd: adviserend, uitvoerend, bezinnend, besturend en dergelijke.
  - Er zijn zaken tussen kerkelijke organen die niet te regelen zijn. Meer platforms zijn wenselijk waar mensen elkaar ontmoeten. Het gaat daarbij om het katalyserend effect van informele trajecten. In feite is dit meer een kwestie van cultuur dan van structuur. Mensen moeten de houding hebben om elkaar op te zoeken. Synodale opdrachten in deze richting hebben overigens al meerdere synodes niet gewerkt.
  - Het DOE overleg van o.a. DKE en KR&KO is een goed voorbeeld van bedoeld overleg met een beperkte agenda. Werkt zeer vruchtbaar.

- KR&KO is eigenlijk alleen nodig voor de beperkte taak van de herziening kerkenorde. Kerken hebben zelf zo'n adviesorgaan niet nodig. Ook de synode en haar deptschappen kunnen zelf advies zoeken. Dus beperkte en tijdgebonden taak geven. Het deputaatschap is ook te groot om efficiënt te kunnen werken.
  - DKE heeft wel wat met KR&KO, maar ziet zichzelf op een heel eigen terrein werken. Geen raakvlakken met de rubriek Gemeenteopbouw en ook niet met BBK. Hoe het verder gaat met de toenadering tot CGK en NGK ligt nog helemaal open. Maar juist vanwege dat open eind is kerkjuridisch advies nodig om niet onnodig met regelgeving het groeiproces te belemmeren. Zoals bijv. de impact van gelijktijdige synodes. DKE heeft juist wel behoefte aan mensen die door langdurige benoemingen een stuk continuïteit verzekeren.
  - D&R heeft weinig tot niets met KR&KO. Regelgeving speelt op de achtergrond bij de hulpverleningstaken. D&R wil haar eigen taken zo snel mogelijk overdragen. Dat is ook het doel van haar regiegroep.
  - D&R heeft met name ervaren hoe de instelling van een deptschap de neiging vertoont om de taak te laten groeien. Allerlei betrokkenen leggen hun problemen bij D&R neer, en D&R probeert juist de omgekeerde beweging te maken: mensen eigenaar te maken van hun eigen probleem.
- de uitvoeringsorganisaties
    - D&R voert haar eigen taken uit. Ook hulpverlening: vertrouwde kerkelijke mannen doen vertrouwelijk werk. Mentoraat is en wordt uitbesteed. Met PEP en profiel in rubriek 'Opleiding' bespreken. En verder is D&R in het stadium van overbodig worden.
    - KR&KO kan afslanken tot stuurgroep met deskundigen op vrijwilligers basis in div. studiegroepen.
    - DKE heeft haar eigen uitvoering in relatiesfeer. Vraagt om sterke bezetting met continuïteit.

Geen afspraken met dep schappen. Deelnemers stemden in met het verslag.

Peter H. van der Laan

AGENDA WERKOVERLEG MET SYNODALE COMMISSIE ORGANISATIE

geannoteerde agenda rubriek 3 'rechtspraak'

1. Opening, welkom.
2. Doel van de bespreking
Kaderbesluiten voor de synodale organisatie zijn genomen op 6 juni jl. Het moderamen heeft per brief van 26 juni de deputaatschappen geïnformeerd. De Commissie Organisatie heeft dit in haar brief van 9 juli nader uitgewerkt. Deze stukken vormen het uitgangspunt. Dit werkoverleg is bedoeld om voor wat betreft uw deputaatschappen een begin te maken met de uitwerking. Onderstaande notities geven onze inzet aan. We zijn benieuwd naar de inbreng van uw kant.
3. Rubricering en clustering als behoefte van de synode. Rubriek: 'rechtspraak':
De synode heeft kerkrechtelijk de rol van rechtscollege. Depp. Appèlzaken q.q. adviseursfunctie. Als deze rolverdeling in stand blijft: waar is de synode mee gediend? Voorbereiding en training? Keuze uit meerdere adviezen of één advies? Welke rol bij begeleiding rechtsgevolgen? Is synode aanspreekbaar op uitspraken van Commissie van Beroep predikantszaken? Is het zinnig dat Depp. Appèlzaken een dergelijk appel voorbereiden? Welke relaties kunnen er liggen er met kerkenraden, met de VKB (SKB) en de VSE, waar kerkenraden ook formeel lid van zijn?
Vergelijkbare vraagstelling bij uitspraken van de beroepscommissie van SMKR. Er is geen beroep op enige kerkelijke vergadering mogelijk, stelt het statuut.
Kan de synode ook aangesproken worden op het (slecht) functioneren van haar rechtscolleges? En hoe dan? Antwoord op die vraag bepaalt in sterke mate de wijze van rapportage.
Vergelijkbaar is de vraag naar beroep op de GS inzake bijv. het college van toezicht bij de TUK. Appèlzaken tegen deputaatschappen in het kader van bestuursrechtspraak (wat iets anders is dan hoger beroep tegen mindere vergaderingen). En de manier van behandelen van revisieverzoeken.
Appèlzaken in diverse vormen vullen een belangrijk deel van de synodale agenda. Moeten voorstellen tot verbetering gezocht worden binnen de rubriek rechtspraak of binnen de rubriek kerkregering?
4. Van rubricering naar clustering. Rubricering maakt duidelijk waar de werkvelden liggen. Op één veld kunnen meer werkers tegelijk bezig zijn. Ieder voor zich? Gezamenlijk? Met werkspraken?
Verbetering in de organisatie wil niet komen tot een nieuwe bestuurslaag boven de bestaande deputaatschappen. Dus ofwel integratie. Of afstemming. Of nog andere manieren.
  - Rechtscolleges dienen onafhankelijk te functioneren. De adviseursfunctie van Appèlzaken, de zelfstandige werking van de Commissie van Beroep (geen verlengstuk van D&R!), het beheer van SMKR met andere kerkgenootschappen is niet goed onder te brengen onder één bestuur.
  - Intussen kunnen er in het functioneren verrassende overeenkomsten c.q. verschillen aan het licht komen: vergelijkbaarheid van protocollen, (on)gelijkheid in rechtsgevolgen; mate van hoor en wederhoor; ontvankelijkheid van zaken.In welke mate kunnen de deputaatschappen zichzelf helpen door elkaar te dienen?
5. Het terrein van de uitvoering. Aanzoeken bemensing. Verwachting beschikbaarheid. Secretariële ondersteuning. Organisatie hoorzittingen. En dergelijke.
Welke win-winsituaties zijn denkbaar?
6. Voordelen voor de kerken. Wat voor verschil zal dit onderdeel van rubricering en clustering uitmaken voor een willekeurige kerkenraad?
Vraag: leiden meer bekendheid met en inzicht in de rechtsvoorzieningen tot vermindering van het aantal procedures? Hoe belangrijk is de balans tussen veel ruimte voor klagers en een efficiënte kerkelijke organisatie?

**Conclusies en afspraken met de deputaatschappen in rubriek 3 'rechtspraak'
Organisatie Commissie met Appèlzaken, SMKR, Cie Beroep in predikantszaken op
26 augustus 2008**

Op het niveau van

- de synode:
  - Praktisch heeft de synode alleen met appelzaken te maken. De zaken voor SMKR worden door speciale commissies uitgezocht. Intern is beroep geregeld. Maar er is geen beroepsinstantie boven.
  - De Cie Beroep in predikantszaken doet uitspraken in materiële en arbeidsrechtelijke zaken. Het is theoretisch denkbaar dat een beroep tegen een commissie-uitspraak op de synode zou kunnen dienen en door Appèlzaken zou moeten worden voorbereid. Die ongewenste situatie kan mogelijk worden voorkomen door analoog aan SMKR de appelmogelijkheid intern in te bouwen.
  - Een appel kunnen instellen tegen een mindere vergadering bij de synode is een fundamenteel rechtsgegeven in de gereformeerde kerken. Op dat recht niet inkorten door Depp Appèlzaken bindende bevoegdheid te geven. De rol van rechtscollege is eigen aan de synode. De vraag is hoe de synode daar effectief en efficiënt mee kan omgaan.
  - Appèlzaken kiest ervoor om als adviseur niet meerdere adviezen ter keuze aan te dragen, maar één advies voor te bereiden en dat zo beargumenteerd te doen dat de synode er in kan komen. Probleem blijft echter dat elk synodelid zijn eigen besluitvormingsproces moet doormaken en er ook een vorm van een groepsdynamiek werkbaar is. In die processen moet de synodeleiding sturing geven.
- de deputaatschappen
  - Deputaatschappen beleven herkenning in werksoort en werkwijze. Er is de organiserende kant van regelgeving en facilitering. Deze sturing is voor SMKR naar verhouding het grootst. Deputaten sturen via het meldpunt ook de voorlichting binnen de kerken aan. Op dit gebied is er mogelijk met SGO een slag van wederzijdse versterking te maken.
  - Appèlzaken en Cie Beroep voeren voor het belangrijkste deel het werk zelf uit in commissies ad hoc. De bemensing van deze ad hoc commissies wordt nogal eens sterk beperkt door verschoning en/of wraking. Idee kan zijn om voor elkaar een pool van deskundigen te maken waaruit per geval geput kan worden.
- de uitvoeringsorganisaties
  - Secretariaat; soort griffie maken en combineren met secretariaat synodale organisatie
  - Bureau niet te groot. Want opdelen over vrijwilligers die iets betaald krijgen blijkt meer haalbaar. Zo gauw je gaat combineren tot iets groots kost het geld en dus weerstand.
  - Cieleiden bij SMKR krijgen scholing in hearing en ondervraging. Ten dienste van hoorzittingen zou dat voor de andere ook een interessante optie kunnen zijn.

Geen afspraken met dep schappen. Deelnemers stemden in met verslag.

Peter H. van der Laan

AGENDA WERKOVERLEG MET SYNODALE COMMISSIE ORGANISATIE**geannoteerde agenda rubriek 4 'kerkelijke eenheid'**

1. Doel van de bespreking
Kaderbesluiten voor de synodale organisatie zijn genomen op 6 juni jl. Het moderamen heeft per brief van 26 juni de deputaatschappen geïnformeerd. De Commissie Organisatie heeft dit in haar brief van 9 juli nader uitgewerkt. Deze stukken vormen het uitgangspunt. Dit werkoverleg is bedoeld om voor wat betreft uw deputaatschappen een begin te maken met de uitwerking. Onderstaande notities geven onze inzet aan. Wij zijn benieuwd naar de inbreng van uw kant.
2. Rubricering en clustering als behoefte van de synode. Rubriek: 'kerkelijke eenheid':
  - Contact met een ander kerkgenootschap, schriftelijk of mondeling, was tot in de jaren tachtig voorbehouden aan de synode zelf. Leidinggevend in voorbereiding en uitvoering trad het aanwezige moderamen op. Sinds 1990 kennen de contactoefening beled bij een deputaatschap, in de beginjaren vaak nog zwaar bezet met moderamenleden. Nog steeds wordt een belangrijk onderdeel van synodeagenda bepaald door daadwerkelijke contactoefening. De vraag is wat de synode daar nu echt zelf in wil doen. Officieel bevestigen wat is voorbereid? Ceremonieel aanhoren en bijwonen wat is voorbereid? Of werkelijk zelf bijdragen aan de kerkelijke relatie?
  - DKE stelt voor dat de synode gelijktijdig vergadert met die van CGK en NGK. Willen de andere partners dat ook? Welk meetbaar doel en/of gewenst resultaat wordt daarmee nagestreefd? Is deze keus meer dan organisatorisch?
  - De synode vertegenwoordigt de gezamenlijke kerken. Maar juist op het terrein van KE is er een lange traditie van spanning tussen plaatselijke autonomie en landelijke verbondenheid. Wat heeft dit voor consequenties voor de synodale agenda en werkwijze? Moet de synode de samensprekingen meer overlaten aan het plaatselijk en regionaal niveau? Of landelijke reguleren?
  - Relatie met het werkterrein van andere deputaatschappen is er in de mate waarin met de kerkelijke partners wordt samengewerkt. In SMKR met CGK, NGK. En ook RTV, DTEG, TUK, ZHT, D&R en anderen onderhouden allerlei werkrelaties. In hoeverre is de synode er op ingesteld om op al die verschillende terreinen de samenwerking in lijn te houden met de ontwikkeling van de kerkelijke relatie? Hoe wordt dat op synodaal niveau in beeld gebracht?
  - BBK onderhoudt relaties met buitenlandse partners waarmee in veel gevallen ook de binnenlandse partners relaties onderhouden? Als GKV hechten we eraan dat bijv. in Ierland en Schotland verwante presbyteriaanse kerken contact en vereniging zoeken. In hoeverre is de synode geroepen/bereid om de voortgang van KE te spiegelen in de ogen van de buitenlandse partners? Wat betekent dit voor de synodale agenda?
  - Ter synode was er een suggestie om de relaties met de binnenlandse partners op dezelfde manier in te gaan vullen als met de buitenlandse partners. Zusterkerkrelatie onderhouden. Apart samenleven aanvaarden. Welke organisatorisch voordeel kan dit geven?
3. Van rubricering naar clustering. Rubricering maakt duidelijk waar de werkvelden liggen. Op één veld kunnen meer werkers tegelijk bezig zijn. Ieder voor zich? Gezamenlijk? Met werkafspraken?
Verbetering in de organisatie wil niet komen tot een nieuwe bestuurslaag boven de bestaande deputaatschappen. Dus ofwel integratie. Of afstemming. Of nog andere manieren.
  - DKE bestrijkt een uniek werkterrein. Dat is van elk deputaatschap te zeggen. Gezien de integratie op synodaal niveau is de vraag wat het eigene is van DKE tussen de anderen. Niet de relatie met binnenlandse partners, want die onderhouden andere deputaten ook. Specifiek de ontwikkeling naar de kerkelijke vereniging? Heeft DKE een receptief of directief mandaat?
  - Welk belang heeft BBK voor haar relatieoefening om goede afstemming te hebben met de binnenlandse kerkelijke partners? Wat heeft BBK op dit terrein met DKE door te werken?

4. Het terrein van de uitvoering.
Welke win-winsituaties zijn denkbaar?
  - DKE onderhoudt een actieve vorm van overleg met KR&KO. Voor kerkrechtelijk advies kan ze ook bij beschikbare deskundigen terecht. Op het terrein van vernieuwing KO is afstemming met de beoogde samenleefpartners onmisbaar. Wat doet DKE daarin?
  - Kunnen DKE bemiddelen in het combineren van buitenlandmissies van BBK met afvaardigingen van binnenlandse partners? Of gaat BBK zelf een relatie aan met de betreffende buitenlandcomités? Wat is een zinnige vorm van overleg?
5. Voordelen voor de kerken. Wat voor verschil zal dit onderdeel van rubricering en clustering uitmaken voor een willekeurige kerkenraad?
  - Als op meerdere onderdelen van het kerkelijk leven de relatie met de binnenlandse partners meer in beeld komt en vruchtbaar blijkt, zal dat het KE proces bevorderen.
  -
6. Conclusies en afspraken.
Verzamelen van actiepunten.
  - Wat neemt de Organisatie Commissie mee?
  - Waar gaan de deputaatschappen mee aan het werk?
7. Verslaglegging en vervolg
De Organisatie Commissie stuurt een verslag op. En werkt een voorstel uit voor de GS.
8. Sluiting

In de verwachting dat we u op 2 september kunnen ontmoeten,
teken ik met christelijke groet namens onze commissie
Peter H. van der Laan

Conclusies en afspraken met de deputaatschappen in rubriek 4 'Kerkelijke Eenheid' Organisatie Commissie met DKE en BBK op 16 september 2008

Op het niveau van

- de synode:
  - Tot de eigen taak van de synode behoort de officiële ontvangst van de delegatie van de gesprekspartner. Gelegenheid om zich te laten toespreken en vervolgens de het gesprokene te (laten) beantwoorden. Dat moet georganiseerd en het kost onmisbare vergader-tijd. Net als bij de ontvangst voor buitenlandse delegaties.
  - Ook de plenaire evaluatie van de relatie maakt onmisbaar onderdeel uit van de landelijke kerkelijke vergadering. Wel is opmerkelijk dat bij CGK en NGK op dit soort vergaderingen veel vriendelijker wordt omgegaan met de gast, dan dat op onze synode gebeurt. Op onze synode worden publiek redenen tot wantrouwen geuit. Wat de relatie niet bevordert. Opmerkelijk is een mildheid in de houding tot buitenlanders en hardheid in de beoordeling van medelanders.
  - De relaties binnen Nederland zijn anders dan met zusterkerken in het buitenland principieel gericht op acties tot eenheid. Naar het buitenland toe bij voorbaat erkenning in recht van bestaan. Zelfs bij meerdere verwante kerken per land (denk aan Zuid Afrika en Australië). Maar binnen Nederland de agenda van de roeping tot vereniging. Die agenda vraagt een eigen invulling van elke synode.
  - Vervroegde synode in 2010? Meer gelijktijdig met de andere van CGK en NGK? Die vergaderen ook in voor- en najaar! Probleem was in de aanloop naar deze synode dat er in de kerkverbanden een informatieachterstand optrad. Meer gelijktijdigheid zou kunnen voorkomen dat het ene kerkverband een poos moet wachten op de besluitvorming van de ander. Het is niet de bedoeling om met gelijktijdig ook alvast de optie voor gezamenlijk vergaderen voor te bereiden.

- de deputaatschappen
  - DKE telt een groot aantal deputaten die zelf de relaties vormgeven in vier groepen. Met CGK, met NGK en nog twee. Het werk van de groep wordt aangestuurd door een kernbestuur. Conclusies uit verslagen en rapportages worden breed besproken en dat kost veel tijd en strijd. Het is voortdurend zoeken naar compromissen.
  - Met de andere deputaatschappen is er alleen geregeld contact met KR&KO inzake het DOE-overleg. Over de samenleef- en werkrelaties van andere deputaatschappen met zusterorganisaties van de kerkelijke relatiepartners laat DKE zich niet informeren.
  - In de relaties met kerkelijke partners komen de gezamenlijke belangen in het buitenland niet ter sprake. BBK heeft meer te maken met het buitenlandcomité van de CGK en incidenteel ook met dat van de NGK. BBK en DKE zouden meer mogelijkheden kunnen benutten om gezamenlijk door te praten over inhoudelijke thema's die zowel in binnen- en buitenland een belangrijke rol spelen (verbond, rechtvaardiging, verkiezing, kerk, missionair werk e.d.). BBK moet het alleen aan; bij adviesvraag houdt TUK de boot af; DKE zou kunnen helpen.
- de uitvoeringsorganisaties
  - DKE geeft uitvoering aan haar eigen werk. Een uniek en niet clusterbaar gebeuren.
  - Maar over eigen gebiedsgrenzen heen kijken levert mogelijk meer kansen op tot samenwerking.
  - Moeilijk is het om met de kerkelijke achterban, zowel op de synode als breder met de kerken, de ervaringen te delen en de resultaten van de samensprekingen. Wat daar beleefd is kan niet worden overgebracht. Op elk niveau moet ieder het eigen proces doormaken.

Geen afspraken met de schappen. Deelnemers stemden in met het verslag.

Peter H. van der Laan

AGENDA WERKOVERLEG MET SYNODALE COMMISSIE ORGANISATIE**geannoteerde agenda rubriek 5 'Buitenlandse Betrekkingen'**

1. Doel van de bespreking
Kaderbesluiten voor de synodale organisatie zijn genomen op 6 juni jl. Het moderamen heeft per brief van 26 juni de deputaatschappen geïnformeerd. De Commissie Organisatie heeft dit in haar brief van 9 juli nader uitgewerkt. Deze stukken vormen het uitgangspunt. Dit werkoverleg is bedoeld om voor wat betreft uw deputaatschappen een begin te maken met de uitwerking. Onderstaande notities geven onze inzet aan. Wij zijn benieuwd naar de inbreng van uw kant.
2. Rubricering en clustering als behoefte van de synode. Rubriek: 'buitenlandse betrekkingen':
  - De synode wil als vertegenwoordiging van onze kerken de oecumene met gereformeerde partners in het buitenland gestalte geven. Deze taak wordt enerzijds begrensd doordat ook plaatselijke binnenlandse kerken hun eigen relaties onderhouden. Begrenzing ligt ook in het buitenland doordat het praktisch ondoenlijk blijkt om de gereformeerde oecumene wereldwijd bij te houden. Heeft de synode daarin een keus te maken? En wat betekent dat voor haar agenda?
  - De GKV zijn in Nederland niet de enige gereformeerde kerken. In de relatie met buitenlandse partners kan de synode niet om de binnenlandse oecumene heen. Dit onderdeel komt in de rubriek met DKE aan de orde. Voegt het perspectief vanuit deze rubriek nog iets toe?
  - Relaties met buitenlandse kerken werden en worden bepaald door wat binnen de GKV het terrein is gaan heten van ZHT. Van zending – in gebieden zonder (verwante) kerken – is geen sprake meer. De 'zendingsroeping' (zie richtlijnen Leusden 1999) wordt nu vervuld door missionaire ondersteuning, oecumenische samenwerking, diaconale hulpverlening. In de jaren negentig heeft de GKV het onderhouden van de zusterlijke betrekking organisatorisch losgekoppeld van de samenwerking en hulpverlening. In hoeverre heeft deze ont koppeling het gewenste resultaat? Is de GKV degene die zich in buitenlandse betrekkingen niet anders dan kan gedragen als degene die diensten levert van ZHT? Of kan de GKV ook in een ontvangende rol terechtkomen? Wat moet de synode daarmee?
  - Relaties met emigrantenkerken vervullen een eigen rol voor de synode. Het geweten van de zus die bevraagt op wat er in haar ogen ongewenste verandert aan ons. Wat voor rol wil de synode daarin vervullen? Is de organisatie van de afgevaardigden er mee debet aan dat de synode gewenste antwoorden wil blijven geven, die niet sporen met de realiteit?
3. Van rubricering naar clustering. Rubricering maakt duidelijk waar de werkvelden liggen. Op één veld kunnen meer werkers tegelijk bezig zijn. Ieder voor zich? Gezamenlijk? Met werkafspraken?
Verbetering in de organisatie wil niet komen tot een nieuwe bestuurslaag boven de bestaande deputaatschappen. Dus ofwel integratie. Of afstemming. Of nog andere manieren.
  - BBK en DKE zijn in de rubriek KE besproken.
  - ZHT heeft zichzelf gepositioneerd als deputaatschap van de oecumenische samenwerking. Training wordt in dat kader gegeven. En geen GKV kerk vervult meer zelfstandige zending. De kerkelijke hulpverlening aan buitenlandse partners maakt het leeuwendeel van het werk uit. In de rubriek buitenland heeft ZHT dus haar natuurlijke plaats. Wat betekent dit voor de relatie met BBK? Op een nieuwe bestuurslaag boven beide deputaatschappen zit niemand te wachten (toch?). Maar welke koppeling is nodig en wenselijk?
4. Het terrein van de uitvoering.
Welke win-winsituaties zijn denkbaar?
  - Gereformeerde oecumene blijkt officieel vorm te krijgen op synodaal niveau. Ook buitenlandse partners hechten eraan om juist ter gelegenheid van hun eigen synode de kerkelijke zussen in de vorm van broedercomités plechtig te ontvangen. Vraag is voor de synode of zij deze uitvoerende rol als gastvrouw wil invullen en hoe ze dat optimaal kan.

Hoe geloofwaardig is het dat GKV synodevaders niet roken en gekleurde medechristenen geportretteerd worden met rauwe haring? Wat is te melden van werkelijk geloofscontact?

- De synodale agenda wordt voor een belangrijk deel bepaald door de relaties met buitenlandse partners. De 'buitenlandweek' is inmiddels traditie geworden. De voorbereiding en behandeling van het BBK rapport is door de jaren heen vereenvoudigd. Gepoogd is om tussen synodeleden en buitenlandse afgevaardigden een daadwerkelijk gesprek op gang te brengen. Wie is daar mee gediend? Kan het uitwisselen van ideeën en het discussiëren met opinieleiders in de GKV ook op een andere manier georganiseerd worden? Kunnen de officiële contacten ook afgewikkeld worden door een zitting met BBK, moderamen en andere officials?
  - Welke functie kunnen plaatselijke kerken, c.q. zedende kerken en/of de regionale zendingsdeputaten vervullen bij de synodale ontvangsten? Ontmoeting en uitwisseling worden meer neergelegd bij die personen en instanties die er ook merkbaar baat bij hebben.
  - Bureaus BBK en ZHT : hoe functioneert hun samenwerking in het Gbouw?
5. Voordelen voor de kerken. Wat voor verschil zal dit onderdeel van rubricering en clustering uitmaken voor een willekeurige kerkenraad?
- Waar mogelijk de relaties met buitenlandse partners dichterbij de plaatselijke kerken brengen.
  - Reorganisatie op dit onderdeel kan ander nieuws genereren. Er gebeurt echt iets op gebied van meningsvorming en beleidsbepaling.
6. Conclusies en afspraken.
Verzamelen van actiepunten.
- Wat neemt de Organisatie Commissie mee?
  - Waar gaan de deputaatschappen mee aan het werk?
7. Verslaglegging en vervolg
De Organisatie Commissie stuurt een verslag op. En werkt een voorstel uit voor de GS.
8. Sluiting

In de verwachting dat we u op 2 september kunnen ontmoeten,
teken ik met christelijke groet namens onze commissie
Peter H. van der Laan

Conclusies en afspraken met de deputaatschappen in rubriek 5 'Buitenlandse Betrekkingen' BBK en ZHT op 16 september 2008

Op het niveau van

- de synode:
  - Het beleven van de zusterkerkrelatie moet op synodaal niveau plaatsvinden. De relatie is op die manier gedefinieerd. Elkaar bezoeken. Elkaars geloof delen. Ook op elkaar toezien en zo nodig aanspreken. Het gesprek van delegaties heeft waarde, maar pas echt gezag heeft het bezoek van elkaars synodes. Bovendien verwachten de buitenlandse gasten dat ze officieel worden verwelkomd, toegesproken worden en zelf hun zeg mogen doen. Voor de buitenlandontmoeting moet de synode gewoon tijd maken.
  - Er is voor de synode van 2008 bewust een keus gemaakt om de buitenlanders inhoudelijk te betrekken bij het intern gesprek over heikle thema's. Dat is praktiseren van de zusterkerkrelatie. De open discussiemiddag met synodeleden werd minder positief beoordeeld. Reden was ook dat veel synodeleden gewoon wegbleven. Mogelijk is het zinvol om de buitenlandse gasten naar gelang van hun interesse in gesprek te brengen met toonaangevende personen binnen onze kerken. Op het tijdsbeslag kan dus wel bezuinigd worden.

- Het oefenen van kerkelijke relaties wordt wereldwijd ook geregionaliseerd. Dus ICRC per regio is ook een vorm van relatieoefening. Maar dat vervangt niet alle bestaande bilaterale visites. Een praktisch probleem blijkt nog de status van deelname te zijn. Delegaties zitten er niet met een geloofsbrief zoals op onze kerkelijke vergaderingen. Dat beperkt ook het gezag van een conferentie voor de achterban.
- Aan de hulpverlening en oecumenische samenwerking, werkterrein ZHT, besteedt de synode naar verhouding veel minder aandacht. Zowel ZHT als BBK werken er aan om de relatieoefening en de hulpverlening gescheiden te houden. Dat geeft ruimte voor de relatiebeoefening.
- de deputaatschappen
  - De organisatie van BBK verloopt naar tevredenheid. Sectie 1 doet de bestuurlijke kant. De secties rapporteren geregeld over hun eigen werk en er zijn gezamenlijke evaluaties.
  - ZHT beweegt zich praktisch gezien op hetzelfde werkgebied als BBK: nl. de buitenlandse kerken. Alleen beperkt ZHT zich tot oecumenische samenwerking, c.q. 'hulpverlening'. Dat betreft dus slechts een deel van de buitenlandse kerkelijke contacten. En ZHT verleent ook zorg en steun aan buitenlandse partners waar BBK geen officiële relatie mee heeft c.q. kan aangaan.
  - De relatie BBK - ZHT is goed georganiseerd en geformaliseerd.
  - ZHT heeft een duidelijk mandaat naar de kerken in het binnenland op het gebied van de beleidsondersteuning van de 'zendende kerken' en de regionale zendingsdeputaten. BBK onderhoudt incidenteel contact met een plaatselijke kerk die zelfstandig een partnerrelatie in het buitenland onderhoudt.
- de uitvoeringsorganisaties
  - BBK voert praktisch haar werk zelf uit. Een organisatievorm is denkbaar dat alleen het bestuur als deputaatschap wordt benoemd en dat dit bestuur zelf de secties samenstelt, aanstuurt, aanvult en vervangt.
  - Synodeopdrachten zijn voor de BBK relatieoefening moeilijk te vertalen in meetbare doelen en gewenste resultaten.
  - ZHT bestuurt op afstand. De uitvoeringsorganisatie DVN vervult de taken. Duidelijk meer doelgericht met het oog op het kwaliteitscertificaat van hulpverlenende instantie.
  - De samenwerking tussen BBK en ZHT voltrekt zich vooral op uitvoeringsniveau. Bezoekplanning; soms gezamenlijke bezoeken. Bij de sectievergaderingen van BBK is ook een regiocoördinator van ZHT standaard aanwezig.
  - BBK heeft haar bureau ondergebracht bij DVN. Huurt menskracht en faciliteiten in.

Geen afspraken met dep schappen. Deelnemers stemden in met verslag.

geannoteerde agenda rubriek 6 ‘Opleiding, Onderzoek en Dienstverlening’

1. Rubricering en clustering als behoefte van de synode. Rubriek: ‘opleiding, onderzoek en dienstverlening’:
 TUK is aan het herpositioneren. Verbreding aanbod opleiding. Versterking onderzoek. Uitbreiding dienstverlening. Kennisstroom in combinatie met GH-Z binnen GKV kaders. Synode zit op oude basis van predikantenopleiding, waarbij het wetenschappelijk voor lief wordt genomen. Herdefinitie van TUK door Cur op synode gebracht en goedgekeurd. Maar willen kerken in synodeverband echt wat ze hebben goedgekeurd? Wat betekent het voor de synode dat ze wil gaan voor de ‘kenniseconomie’ van het theologisch bedrijf? Meer dan de instroom van startbekwame predikanten evalueren. Hoe kan de synode die verantwoordelijkheid hanteren? TUK zit met D&R in regiegroep. Zaken van mentoraat worden (terug)gelegd bij de opleiding. Ook de PEP is bij de TUK ondergebracht. Als de predikantenvereniging daarin participeert, kan D&R zich terugtrekken. Zelfde geldt voor uittekenen predikantenprofiel. Is D&R de belichaming van wat de synode wil? Wil de synode zich dus minder via D&R en meer via de TUK laten gelden op het terrein van de loopbaanbegeleiding van predikanten? Welke relatie is denkbaar met de predikantenvereniging, inhoudelijk en formeel?
 De directe gerichtheid van de TUK op de opleiding van predikanten voor het GKV kerkverband komt tot uiting in de studiefinanciering naar art. 19 KO. Voornemen is dat de taken van het Stufi-deputaatschap worden geïntegreerd in het takenpakket van de bestuurlijke deputaten van de TUK (voor exacte naamgeving zie recente gs besluiten). Hoe blijft dit deel in beeld voor de synode? Duidelijke mandatering zorgt voor heldere terugmelding?
 ADC heeft als kerntaak archivering en daaruit volgend databeheer. Synode heeft uiteraard als taak haar eigen archieven te beheren. Deputaten zien daarom hun positie eerder in de rubriek bestuur en beheer. In deze optie gaat de Organisatie Commissie mee. Toch heeft de synode met de stichting van het ADC ook een bijdrage op het oog binnen de ‘kenniseconomie’. Meer dan een buurtschap stichten aan de Broederweg. Het bijzonder hoogleraarschap van de archivaris bevestigt deze waarde. Wat wil de synode dus met de combinatie TUK en ADC?
 De missionaire opleiding is bewust ondergebracht bij ZHT. Enerzijds omdat aan de missiologische opleiding niet alleen predikanten werden opgeleid maar ook missionair werkers. Heeft dat onderscheid nog zin, vanwege ambtelijke posities en/of vanwege opleidingsniveau? Anderzijds zou de TUK niet kunnen voorzien in de specialisaties voor werk in het buitenland. Toen eenmaal het IRTT was ingericht kwam er ook de specialisatie bij voor missionaire predikanten als gemeentestichters in het binnenland. Dit geeft deze opleiding betrokkenheid bij de diverse gemeentestichtende projecten. Vraag voor de synode is nu of op haar niveau deze werkverdeling in opleidingen nog inzichtelijk en zinnig is. Zijn de inzichten op missionair gebied zodanig ontwikkeld dat missionaire en theologische opleiding meer met elkaar gemeen hebben? En wat kan dat betekenen voor de doorstroom naar de missionaire toerusting (in de rubriek 7-2 gemeenteopbouw?).
2. Van rubricering naar clustering. Rubricering maakt duidelijk waar de werkvelden liggen. Op één veld kunnen meer werkers tegelijk bezig zijn. Ieder voor zich? Gezamenlijk? Met werkafspraken?
 Verbetering in de organisatie wil niet komen tot een nieuwe bestuurslaag boven de bestaande deputaatschappen. Dus ofwel integratie. Of afstemming. Of nog andere manieren.
  - Integratie Stufi heeft de status van een voorgenomen besluit. Hoe is de ontwikkeling in het overleg met onder meer depp F&B?
  - TUK en GH hebben met SGO een gezamenlijk overleg gehad met andere deputaatschappen en ook met het SKB. Is het zinnig om div. deptschappen vanuit hun synodaal mandaat aan een gezamenlijk project te laten deelnemen?
3. Het terrein van de uitvoering.
 Welke win-winsituaties zijn denkbaar?
  - Delen van docenten, materialen en doelgroepen; ook administratieve ondersteuning?
  - Specifieke opleiding- en toerustingprojecten.

4. Voordelen voor de kerken. Wat voor verschil zal dit onderdeel van rubricering en clustering uitmaken voor een willekeurige kerkenraad?
  - Kerkenraden zullen vooral helder willen hebben in hoeverre zij vanuit de TUK blijvend voorzien worden van startbekwame predikanten.
  - Voor de loopbaanbegeleiding, deskundigheid- en bekwaamheidsbevordering van de eigen predikanten zijn kerkenraden inclusief hun predikanten op een duidelijk aanbod aangewezen
  - Kerken zijn gediend met een goede aansluiting van het toerustingaanbod op de hogere kennisniveaus.
5. Conclusies en afspraken.

Verzamelen van actiepunten.

  - Wat neemt de Organisatie Commissie mee?
  - Waar gaan de deputaatschappen mee aan het werk?

Conclusies en afspraken met de deputaatschappen Cur TUK, ZHT, ADC op 20 augustus 2008

Op het niveau van

- de synode:
  - Analoog aan de besturing van ADC, DVN en TUK moet de synode de bovenliggende deputaatschappen meer op afstand besturen, voor zover het althans besturen mag heten. De synode kan over de uitgezette taken verantwoording laten afleggen op de uitgezette hoofdlijnen. Detaillering in de rapportage moet ze niet willen.
  - De synode kan door zelfbeperking er aan meewerken dat de kerken zich niet meer verplicht voelen alle detailrapporten stuk voor stuk vooraf door te nemen.
  - Het is de vraag of de synode zich – door haar Organisatie Commissie – rechtstreeks moet bemoeien met het proces van reorganisatie. Beter kan ze proces vrijgeven aan het vrije krachtenveld. Niet zelf de regie nemen, aldus TUK. Resultaten kan ze al of niet overnemen. GH-Z en TUK doen het zelf al.
- de deputaatschappen
  - Rubricering is voor de overlegpartners niet in discussie. Voor Cur is dit het eigenlijke werk.
  - ZHT onderscheidt drie taken: 1. Beleidsondersteuning voor zendende instanties; 2. Opleiding en coaching uitgezonden werkers; 3. Kadervorming buitenlandse kerken. Taak 2 past in deze rubriek en 1 en 3 zijn daar onlosmakelijk mee verbonden.
  - Depp ADC beheert archieven en data met het oog op bevordering van opleiding en onderzoek.
  - Clustering kan een uitdaging zijn. Niet in organisatie maar in afstemming van rapportage.
  - De synode kan winst boeken voor zichzelf door haar eigen deputaten te trainen in het oppakken van de mandaten en het afleggen van verantwoording.
- de uitvoeringsorganisaties
  - Het IRTT en DVN vormen één geheel als combinatie van denktank (tekenbureau) en uitvoerder. Het IRTT heeft sterk behoefte aan de TUK voor de academische ondersteuning.
  - Stufi – niet op dit werkoverleg aanwezig – wordt geïntegreerd in de TUK. Voor de administratieve kant geen probleem, mits een budget beschikbaar wordt gesteld. Het zou wijs zijn om de financieringsadvisering zo te organiseren dat het vrij blijft van de aansturing van de opleiding. Belangenverstremming moet voorkomen worden.
  - De GH-Zw is vanwege haar wettelijke HBO verplichtingen begonnen met uitvoeren. De TUK neemt daaraan deel om op het ene domein van de theologie via convenantvorming aan begeleiding van onderwijsprocessen mee te doen ten dienste van de gemeenten.
  - De TUK vindt dat een “kennismakelaar” of coördinatiepunt ten behoeve van een eenduidig kennismanagement ten dienste van de kerken aandacht verdient

- Bij het werkoverleg was **D&R uitgenodigd maar niet aanwezig, pas later op de avond in gesprek met Org Cie**
  - D&R ziet haar synodale taak in de rubriek opleiding in de regie liggen van de zorg rond de predikant. Regie is zorgen dat het probleem daar komt/blijft liggen waar de dragers het zelf oppakken. Helaas zijn SKB en de TUK zijn meer af- dan aanwezig geweest in het overleg en weinig coöperatief gebleken. De predikantenvereniging toont weinig inbreng. Regie van D&R kwam niet van de grond.
  - D&R zet vraagtekens bij de rol van TUK. Die is geen probleemdruager van de PEP. Op de achtergrond van de TUK dus ook de synode niet. De predikantenvereniging zou daar zelf een meer sturende rol in moeten hebben.
  - Mentoraat dient wel door de TUK (synodeorgaan) te worden opgepakt.
  - Mobiliteit is een zaak tussen de predikanten (vereniging) en de kerken (SKB)
  - D&R zet vraagtekens bij de rol van SKB. De VKB heeft haar naam veranderd en claimt daarmee voldaan te hebben aan wat haar van synodewege werd gevraagd. Dat is echter niet het geval.
  - De hulpverlening is goed op gang gekomen, met inschakeling van diverse deskundigen. Ze is nog niet goed gewaarborgd. D&R werk wordt doorkruist door hulpverlening vanuit de TUK. Dat onderdeel loopt nog niet lekker.
- Commentaar vanuit afvaardiging TUK:
  - De passages vanuit D&R zijn niet altijd in overeenstemming wat men zelf in direct overleg met bv. SKB en TUK heeft gecommuniceerd. Wij kunnen, voor zover het de TUK betreft, met het gestelde door D&R niet eens zijn. Hier wreekt zich naar ons gevoel de afwezigheid van D&R tijdens het gezamenlijke overleg. Het principe van hoor en wederhoor is naar onze mening zo niet tot zijn recht gekomen.

Geen afspraken met de schappen. Deelnemers stemden in met verslag.
Peter H. van der Laan

AGENDA WERKOVERLEG MET SYNODALE COMMISSIE ORGANISATIE

geannoteerde agenda rubriek 7.0 'Regiegroep Gemeenteopbouw'

1. Rubricering en clustering als behoefte van de synode. Rubriek: 'gemeenteopbouw' cluster 'regie':
 Na de afzonderlijke besprekingen over liturgische, diaconale, missionaire en algemene toerusting gaat het in dit gesprek over de regie in de rubriek 'gemeenteopbouw'.
 De synode zoekt op haar strategisch niveau naar een nieuw overzicht van alle activiteiten die uit haar naam ten dienste van de kerken ontwikkeld worden op het terrein van de onderscheiden dimensies van gemeente-zijn. Een probleem van de synode? Alleen al om die reden daarmee ook een probleem van de verschillende deputaatschappen. De verantwoording van de mandatering wordt kritisch bevraagd.
 De synode wil binnen de gevonden samenhang naar een strategische discussie op basis van de ingediende rapporten. Worden de kerken in hun diverse dimensies geholpen, gewaardeerd, gestimuleerd. Wat is de bijdrage vanuit het kerkverband daarbij?
 Onder de paraplu 'gemeenteopbouw' komen vele dimensies van het gemeente-zijn samen. De vraag is hoe de synode zich kan laten helpen door haar vele en velerlei deputaatschappen. Vraag is derhalve met welke gemeenschappelijke regie voor de deputaatschappen onder 'gemeenteopbouw' de synode het best gediend is.

2. Van rubricering naar clustering. Rubricering maakt duidelijk waar de werkvelden liggen. Op één veld kunnen meer werkers tegelijk bezig zijn. Ieder voor zich? Gezamenlijk? Met werkafspraken?
 Verbetering in de organisatie wil niet komen tot een nieuwe bestuurslaag boven de bestaande deputaatschappen. Dus ofwel integratie. Of afstemming. Of nog andere manieren.
  - Het is kennelijk niet de bedoeling om tot een superdirectie gemeenteopbouw te komen. Het is kennelijk ook niet de bedoeling om het los-naast-elkaar te laten voortbestaan. Oplossingen worden gezocht in het platte vlak van de partners. Welke mogelijkheden zijn er uit te denken om de regie in een platte organisatie toch efficiënt en effectief te houden?
  - Welke mogelijkheden hebben de vier partners om samen regie te nemen? DTEG en SGO zijn bezig samen te gaan. Op welke manier en met welke relatie denken GDD en Eredienst te kunnen aansluiten?
  - Bijzonder GDD wil haar eigen diaconale identiteit behouden. Om welke belangen gaat het daarbij? En waarin kan GDD het belang van de synodale organisatie dienen?
  - Hoe kunnen de partners in deze rubriek aansluiten op de kennisstroom vanuit TUK en GH ten behoeve van de kerkelijke relevantie en maatschappelijke dienstverlening? Welke vragen kunnen daartoe aan de kennisaanbieders gesteld worden?

3. Het terrein van de uitvoering. Als uitvoeringsorganisaties zijn het bureau van DTEG, van SGO, de diaconaal consulent en het Steunpunt Liturgie te noemen. Verder het Meldpunt Seksueel Misbruik en nog andere. Het is van belang dat iedere organisatie inclusief werknemer(s) zich optimaal uitgedaagd blijft voelen voor de taak die hij/zij nu uitoefent. Hoe is dat door meer gezamenlijkheid in de regie te realiseren?
 Welke win-winsituaties zijn denkbaar?

4. Voordelen voor de kerken. Wat voor verschil zal dit onderdeel van rubricering en clustering uitmaken voor een willekeurige kerkenraad?
 Voor kerkenraden en gemeenten zal samenhang ten dienste van gemeenteopbouw meer gelegenheden bieden om aan te haken bij ontwikkeld beleid. Eigen identiteit wordt gediend door dienstverlening die met kwaliteitsaanbod zich inzet om de vragers/klanten te plezieren.

Conclusies en afspraken met de deputaatschappen in rubriek 7-0 'gemeenteopbouw-regie' met Eredienst, DTEG, SGO en GDD op 14 augustus 2008

Op het niveau van

- de synode:
  - synode heeft behoefte aan overzicht en wil sturen afstemming van het werk van de deputaatschappen. GDD stelt dat waar er raakvlakken met anderen elk deputaatschap gehouden is zich te verantwoorden over de afstemming die het gezocht en gepraktiseerd heeft. Dat mag de synode dus verwachten van de rapportages en daarop haar bespreking en mandatering op inrichten.
  - Synode wil enerzijds geen nieuwe bestuurslaag boven de deputaatschappen. De vraag is of ze niet zelf kan regisseren wat ze nu bij de deptschappen legt. Denkbaar is een coachende taak bij een moderamen. Maar risico is waarschijnlijk te groot dat de coach superbestuurder wordt.
  - Synode moet op afstand werken. Synode werkt daarin reactief. Dan ook vertrouwen geven. En deptschappen proactief laten zijn, aldus SGO.
  - Synode zou er goed aan doen eerst te kijken waar zij zich mee bezig dient te houden (k.o.) en wat zij niet hoeft te doen. Vergelijkenderwijs: een kerkenraad bemoeit zich ook niet met alles wat in de gemeente gebeurt, aldus GDD
- de deputaatschappen
  - SGO is met DTEG aan het fuseren. ASE is nog steeds veronderstelde partner. Nog tijdens de zittende synode kan een gezamenlijk mandaat uitgegeven worden. DTEG wil in deze fusie bewaken dat haar eigenheid voor de missionaire kant wel duidelijk uitkomt.
  - SGO benadrukt dat samengaan niet mag betekenen dat er uitvlakking optreedt van ieders geprofileerde taak. De uitdaging zal zijn om voor de kerken herkenbaar te blijven in onderscheid en overeenstemming.
  - De voorgenomen samenwerking is bedoeld als een klein begin dat kan aangroeien door deelname van andere deputaatschappen.
  - GDD ziet zichzelf gericht op de diakenen als ambtsdragers: versterking van hun capaciteit. Dat kan ook toerusting genoemd worden met uitstraling naar kerkenraden en gemeenteleden.
  - Samenwerking met TUK en GH-Zw kan op gang komen. Als er een kennisstroom gekanaliseerd kan worden op de terreinen van gemeente zijn dan is het wel dienstig dat de deputaatschappen gezamenlijk optreden als vragende en ontvangende partij.
- de uitvoeringsorganisaties
  - De bureaus van SGO en DTEG volgen reeds de voorgenomen fusie en/of lopen daarop zelfs vooruit.
  - Plaats van GDD in Gbouw betekent een open vraag naar informeel contact met de andere bureaus
  - Steunpunt Liturgie kan samengaan met SGO ook zonder dat er een letterlijke verhuizing hoeft plaats te vinden.
  - SGO wilt ontmoetingen en informele contacten sterk bevorderen. Pas als werkers elkaar echt ontmoeten over hun werk zullen ze ook ontdekken wat ze mogelijk samen hebben en kunnen.

Geen afspraken met dep schappen. Deelnemers stemden in met het verslag.
Peter H. van der Laan

AGENDA WERKOVERLEG MET SYNODALE COMMISSIE ORGANISATIE**geannoteerde agenda rubriek 7.1 'Gemeenteopbouw – Liturgie'**

Meppel, 24 juli 2008

*Aan: deputaatschappen (rubriek Gemeenteopbouw – Liturgie):
 Eredienst
 Kerkmuziek
 Bijbelvertaling*

Geachte zusters en/of broeders,
 zoals beloofd in onze brief van 9 juli jl. stuurt de Commissie Organisatie van de Generale Synode een nadere invulling voor het werkoverleg op donderdag 14 augustus 2008

Plaats: GBouw te Zwolle (DeVos DeWaelstraat – 8011 AT)

Tijd: Donderdag 14 augustus 2008 10.00 tot 11.00 uur

Agenda:

1. Opening, welkom.
2. Doel van de bespreking
 Kaderbesluiten voor de synodale organisatie zijn genomen op 6 juni jl. Het moderamen heeft per brief van 26 juni de deputaatschappen geïnformeerd. De Commissie Organisatie heeft dit in haar brief van 9 juli nader uitgewerkt. Deze stukken vormen het uitgangspunt. Dit werkoverleg is bedoeld om voor wat betreft uw deputaatschappen een begin te maken met de uitwerking. Onderstaande notities geven onze inzet aan. We zijn benieuwd naar de inbreng van uw kant.
3. Rubricering en clustering als behoefte van de synode. Rubriek: 'gemeenteopbouw, cluster liturgie':
 Deputaatschappen Eredienst en Kerkmuziek waren ooit één, later opgedeeld en nu weer in staat van hereniging. Deputaatschap Bijbelvertaling is bij deze rubriek ingedeeld. Het adviseert de synode vooral over het gebruik van een Bijbelvertaling in de eredienst (hoewel 'kerkelijk gebruik' iets ruimer is). Van Kerkmuziek en Eredienst is het werkveld ook iets ruimer vanwege de betekenis van hun werk voor bijv. de huiselijke godsdienstoefening.
 Synodes vinden en vinden dat zaken voor de liturgie landelijk en eenvormig moeten worden voorgeschreven. Kort: liturgie als demonstratie van de eenheid in geloof en leer. Deze taakopvatting bepaalt in belangrijke mate de generaalsynodale agenda. Is het logisch, vanuit het voorgaande perspectief, of ook noodzakelijk dat de synode zich gedetailleerd met alle formulieren en liederen bezig houdt? Zijn er meer algemene kaders mee te geven aan een kerkelijk proces? De vraag is daarbij of en hoe de synode meer optimaal gebruik kan maken van haar liturgische deputaatschappen.
 Nu er door synodes meer keus geboden wordt uit orden van dienst, liederen, liturgische formulieren en zelfs bijbelvertalingen, verschuift de taakopvatting van de synode van prescriptief naar faciliterend. Als deze trend juist is, betekent dat nogal wat voor de hoeveelheid werk en de werkwijze van de synode. Hoe zien de liturgische deputaatschappen zich daarbij functioneren?
 In ieder geval is duidelijk dat de liturgische deputaatschappen rechtstreeks materiaal aanleveren voor gebruik in de plaatselijke erediensten. Daarmee bewegen ze zich in het brede werkveld van de gemeenteopbouw, waarin ook de functies van leren, vieren, delen enz. enz. ook onderscheiden worden. Hoe kunnen die andere functies ook de liturgische praktijk beïnvloeden?
 Welke mandatering hebben de liturgische deputaatschappen nodig? Vanuit welke taakopvatting? Gezamenlijk en ieder afzonderlijk?

4. Van rubricering naar clustering. Rubricering maakt duidelijk waar de werkvelden liggen. Op één veld kunnen meer werkers tegelijk bezig zijn. Ieder voor zich? Gezamenlijk? Met werkafspraken?
Verbetering in de organisatie wil niet komen tot een nieuwe bestuurslaag boven de bestaande deputaatschappen. Dus ofwel integratie. Of afstemming. Of nog andere manieren.
  - De 'diensten en producten' die afgeleverd en aangeboden moeten worden aan de kerken zijn duidelijk. Op dit moment houden zich drie 'afdelingen' zich met liturgische producten bezig. Op basis daarvan moet het niet moeilijk zijn tot onderling werkoverleg en zelfs gezamenlijke directie te komen.
  - Vraag is wat gezamenlijkheid kan opleveren voor het functioneren van de deputaatschappen zelf. Houding van alle drie tot meedenken is al positief ingezet.
5. Het terrein van de uitvoering. Deputaatschap Bijbelvertaling voert het werk zelf uit. Ook in de andere twee doen de bestuurders uitvoerend werk. Voor hen is het Steunpunt Liturgie inmiddels onmisbaar. Vraag is of het functioneren van het steunpunt en de eigen dienstverlening door de vrijwilligers-deputaten versterkt kan worden. Kan er toekomst zitten in samenwerking met SGO – Gbouw?
Welke win-winsituaties zijn denkbaar?
6. Voordelen voor de kerken. Wat voor verschil zal dit onderdeel van rubricering en clustering uitmaken voor een willekeurige kerkenraad?
Beleid kan er op gericht zijn om overspannen meedenken vanuit de gemeenten met liturgische zaken af te zwakken. Meer ruimte plaatselijk voorkomt vele stromen van bezwaren, toetsingsresultaten, enz. enz. naar de synode. Daar dienen wel keuzes in gemaakt te worden.
7. Conclusies en afspraken.
Verzamelen van actiepunten.
  - Wat neemt de Organisatie Commissie mee?
  - Waar gaan de deputaatschappen mee aan het werk?
8. Verslaglegging en vervolg
De Organisatie Commissie stuurt een verslag op. En werkt een voorstel uit voor de GS.
9. Sluiting

In de verwachting dat we u op 14 augustus kunnen ontmoeten,
teken ik met christelijke groet namens onze commissie
Peter H. van der Laan

Conclusies en afspraken met de deputaatschappen in rubriek 7-1: 'gemeenteopbouw - liturgie' Organisatie Commissie met Bijbelvertaling, Eredienst en Kerkmuziek op 14 augustus 2008

Op het niveau van

- de synode:
  - De synode blijft het kader voorschrijven: vrijgeven vertaling voor kerkelijk gebruik; kwaliteit orden van dienst en liturgische formulieren waarborgen. Ook inzake liedkeus.
  - De synode treedt naar de kerken toe meer faciliterend op. Die beweging van voorschrijvend naar ondersteunend is ingezet en vraagt om voortzetting.
  - De synode moet goed weten wat haar eigen opdracht is van de kerken en naar de kerken. Daar is de meeste winst te halen inzake de verbetering van de organisatie en de inkrimping van de agenda. Synode moet gewoon meer overlaten
- de deputaatschappen
  - Zien indeling in rubriek gemeenteopbouw als een goede keus. Beter dan onder 'leer'. Doet meer recht ook aan faciliterend karakter.

- Rubricering bij liturgie ook akkoord, want daar ligt voor alle drie de kerntaak.
  - Bijbelvertaling ziet zich als nogal specialistisch. Zou als klein stuurgroepje ook deskundigen kunnen oproepen waar nodig. Zijn wel nuttig en onmisbaar als GKV adres voor vertaalorganisaties zoals het NBG, en als aanspreekpunt Bijbelvertaling voor andere kerkgenootschappen.
  - Eredienst ziet haar taak beëindigd als de liturgische teksten zijn afgerond binnenkort (inclusief de gebeden). En verder alleen continuïteit nodig voor de aansturing van het liturgisch steunpunt.
  - Ook Kerkmuziek ziet taak aflopen. Maar blijft ook bestaan voor doorgaand proces van herbezinning kerklied.
- de uitvoeringsorganisaties
    - Het werkt frustrerend dat van synode tot synode het voortbestaan van het liturgisch steunpunt in geding is. Het heeft zijn functie nu wel bewezen. Combinatie met Steunpunt Gemeenteopbouw zou heel goed zijn, als dat beperkt kan blijven tot de administratieve kant. Anje de Heer verdient als voor haar werk een geborgde werkplek thuis.
    - Deze deputaatschappen kunnen veel neerleggen bij oproepbare deskundigen, mits onder goede aansturing en op projectbasis.

Geen afspraken met de schappen. Deelnemers stemden in met verslag.
Peter H. van der Laan

AGENDA WERKOVERLEG MET SYNODALE COMMISSIE ORGANISATIE

geannoteerde agenda

Meppel, 24 juli 2008

*Aan: deputaatschappen (rubriek Gemeenteopbouw – missionair):
Toerusting Evangeliserende Gemeente
Aanvullende Steunverlening Evangelisatie
Zending, Hulpverlening en Training vertegenwoordigd door Ben van der
Lugt en Rufus Pos
Radio- en TV Uitzendingen vertegenwoordigd door Gerrit Breteler en ??*

Geachte zusters en/of broeders,
zoals beloofd in onze brief van 9 juli jl. stuurt de Commissie Organisatie van de Generale Synode een nadere invulling voor het werkoverleg op 14 augustus 2008

Plaats: GBouw te Zwolle (Burg. Vos De Waelstraat – 8011 AT)

Tijd: Donderdag 14 augustus van 11.00 tot 12.30 uur

Agenda:

1. Opening, welkom.
2. Doel van de bespreking
Kaderbesluiten voor de synodale organisatie zijn genomen op 6 juni jl. Het moderamen heeft per brief van 26 juni de deputaatschappen geïnformeerd. De Commissie Organisatie heeft dit in haar brief van 9 juli nader uitgewerkt (waarbij aan RTV aanvankelijk geen plek was toegerekend!). Deze stukken vormen het uitgangspunt. Dit werkoverleg is bedoeld om voor wat betreft uw deputaatschappen een begin te maken met de uitwerking. Onderstaande notities geven onze inzet aan. We zijn benieuwd naar de inbreng van uw kant.
3. Rubricering en clustering als behoefte van de synode. Rubriek: 'Gemeenteopbouw' cluster 'Missionair':
DTEG is met SGO in staat van vereniging. Vandaar de overkoepelende naam 'gemeenteopbouw' voor deze rubriek 7. Binnen het geheel van gemeenteopbouw is ontwikkeling van de missionaire kant van elke kerk en de kerken gezamenlijk nodig. De synode heeft er belang bij om juist deze ontwikkeling in beeld te krijgen en waar mogelijk te bevorderen.
De missionaire dimensie komt voor de synode via op z'n minst vier deputaatschappen in beeld. Via TEG. Daarnaast ook van ASE. De diensten van RTV zijn bovendien beeldbepalend voor missionaire uitstraling. Als vierde (maar net zo goed als eerste) is ZHT te noemen. Missionaire betrokkenheid over de grenzen van eigen taal en cultuur kan immers de missionaire houding binnen de eigen cultuur bevorderen (en omgekeerd). De Richtlijnen van de GS Leusden 1999 hebben dat in één plaatje neergezet. Daarbij is ook de missionaire dimensie van diaconaal werk aanvaard ('Woord-en-Daad' discussie). Maar GDD is voor deze cluster niet uitgenodigd.
Hoe kan de synode de missionaire toerusting mandateren zonder dat dit opgaat in het cluster van toerustende activiteiten.? Een dergelijk mandaat zal ook de rapportage bepalen. En vervolgens uitnodigen tot een strategische discussie op synodaal niveau.
4. Van rubricering naar clustering. Rubricering maakt duidelijk waar de werkvelden liggen. Op één veld kunnen meer werkers tegelijk bezig zijn. Ieder voor zich? Gezamenlijk? Met werkafspraken?
Verbetering in de organisatie wil niet komen tot een nieuwe bestuurslaag boven de bestaande deputaatschappen. Dus ofwel integratie. Of afstemming. Of nog andere manieren.
  - DTEG is aan het fuseren met ASE. Belangrijk onderdeel van ASE is financieel rekenwerk, dat vergelijkbaar is met werk van deputaten Hulpbehoevende Kerken. Deze financiële kant komt aan de orde in de rubriek 9b – synodale financiën (in de optie

van de Org Cie). De visie op en ervaringen uit grootschalige evangelisatieprojecten (doorgaans gericht op gemeentestichting) kunnen geïntegreerd worden in een fusie van DTEG en de E van ASE.

- DTEG richt zich met ZHT op de kerken. Elk met eigen benadering. Hoe kunnen deze elkaar aanvullen en versterken? Welke resultaten uit het WAD traject zijn te benutten?
- Op welke manier kunnen DTEG en ZHT met SGO in toerusting en training aansluiten op de kennisstroom die vanuit TUK en GH loskomt richting de kerken?
- RTV ziet zichzelf vanwege haar specifieke plaats nog niet integreren. Hoe kan haar missionaire deskundigheid bevruchtend inwerken op en bevrucht worden door de andere partners?

5. Het terrein van de uitvoering. Wat gaat het WAD traject betekenen voor de organisaties? Vragen over personeel en huisvesting kunnen beter in het onderdeel 'regie' een plaats krijgen. Fundamenteel is de vraag naar de concrete activiteiten. Wat gebeurt er aan missionaire toerusting en dienstverlening door de partners in dit werkoverleg? Waar liggen mogelijkheden tot afstemming, integratie, samenwerking? Welke win-winsituaties zijn denkbaar? Ook voor de relatie van RTV met de anderen? Welke accenten zou een DVNner in de Emmaüscursus leggen? Of de diaconaal consulent?
6. Voordelen voor de kerken. Wat voor verschil zal dit onderdeel van rubricering en clustering uitmaken voor een willekeurige kerkenraad met gemeente? Een meer geïntegreerd aanbod van missionaire toerusting kan gemeentelieden en kerkenraadsleden over de streep halen van beleefde belangstelling tot daadwerkelijk volgen. Het kan initiatieven oproepen om in de gemeente de missionaire eilandjes te verbinden (zendingsmensen met kinderclubwerkers en muziekgroepers e.d.).
7. Conclusies en afspraken.
Verzamelen van actiepunten.
  - Wat neemt de Organisatie Commissie mee?
  - Waar gaan de deputaatschappen mee aan het werk?
8. Verslaglegging en vervolg
De Organisatie Commissie stuurt een verslag op. En werkt een voorstel uit voor de GS.
9. Sluiting

In de verwachting dat we u op 14 augustus kunnen ontmoeten,
teken ik met christelijke groet namens onze commissie
Peter H. van der Laan

Conclusies en afspraken met de deputaatschappen in rubriek 7-2 'missionair' Organisatie Commissie met ZHT, RTV, ASE en DTEG op 14 augustus 2008

Op het niveau van

- de synode:
  - synode kan zelf deze rubriek inrichten met eigen blikveld. Maar moet wel scherp onderscheiden tussen
    - toerusting tot evangelisatie: gericht op verandering van kerkleden en ambtsdragers (DTEG)
    - begeleiding van projecten tot gemeentestichting (ASE)
    - ondersteuning van kerkelijke structuren die zich richten op hulpverlening aan buitenlandse partners, volgens hun eigen kerkelijke structuren (ZHT)
    - deelname via partnerschap in ZvK voor uitzendingen, waarin niet alleen evangelisatie maar ook hulpverleningsprojecten een prominente plek krijgen (RTV)

- op basis van een goed onderscheid in mandatering kan de synode zelf associëren tussen de verschillende taken. En daarbij speciaal letten op het missionair karakter van de kerken.
- de deputaatschappen
  - op basis van genoemd onderscheid in kerntaak zien ASE, ZHT en RTV het niet als zinnig om tot een vorm van clustering te komen.
  - RTV wil samenwerken waar het kan en mag, maar haar werk binnen de zendgemachtigde ZvK ziet ze als te specifiek om binnen een clusteropdracht voor gemeenteopbouw onder te brengen. Ze heeft vanwege de samenwerking binnen ZvK wel veel met DKE, hoewel dat praktisch geen gestalte krijgt.
  - ZHT ziet wel via voorlichtingsactiviteiten wel relatie met gemeenteopbouw, maar is naar haar aard gericht op buitenlandse partners. Neveneffect niet tot kerntaak maken. Ook met BBK beleeft ze een fundamenteel verschil: relatieonderhoudend versus oecumenische samenwerking.
  - ASE aarzelt tussen DTEG en ZHT. Ze doet niet aan toerusten. Wel aan projectbegeleiding. Daarbij is niet te onderscheiden tussen visie en financiën. Die niet ontkoppelen. ZHT biedt herkenbaarheid in (vroegere) ervaring bij gemeentestichting. ZHT ziet taak voor IRTT bij opleiding gemeentestichters voor Nederland. DTEG weet zichzelf actueel betrokken bij coaching van diverse gemeentestichtingprojecten.
- de uitvoeringorganisaties
  - RTV: uitvoering ligt bij ZvK. Daar heeft RTV ook de synodale opdracht neergelegd dat de uitgezonden erediensten duidelijk missionair moeten zijn. RTV doet dat niet zelf. Ze begeleidt alleen de kerken en respecteert bij voorbaat de eigen keuzes.
  - ZHT bestuurt haar organisatie op afstand. Ziet die vanwege structurele omvang als te overvleugelend voor de naar verhouding kleine organisaties van DTEG en SGO
  - DTEG is ver heen in de samensmelting met SGO en verwacht dat ASE daarin partner is. Op het terrein van E&M ziet ze nog enige raakvlakken met het werk van DVN.
  - ASE is betrokken bij een overlegplatform voor gemeentestichtingprojecten. Daarin participeren ook DVN/IRTT en bureau DTEG

Geen afspraken met de deputaatschappen. Deelnemers stemden in met het verslag.
Peter H. van der Laan

AGENDA WERKOVERLEG MET SYNODALE COMMISSIE ORGANISATIE**geannoteerde agenda rubriek 7. 3 ‘Gemeenteopbouw – Toerusting’**

1. Opening, welkom.
2. Doel van de bespreking
Kaderbesluiten voor de synodale organisatie zijn genomen op 6 juni jl. Het moderamen heeft per brief van 26 juni de deputaatschappen geïnformeerd. De Commissie Organisatie heeft dit in haar brief van 9 juli nader uitgewerkt. Deze stukken vormen het uitgangspunt. Dit werkoverleg is bedoeld om voor wat betreft uw deputaatschappen een begin te maken met de uitwerking. Onderstaande notities geven onze inzet aan. We zijn benieuwd naar de inbreng van uw kant.
3. Rubricering en clustering als behoefte van de synode. Rubriek: ‘gemeenteopbouw’ cluster ‘toerusting’:
Op synodaal niveau hebben de kerken de visie aanvaard dat dienstverlening en toerusting met het oog op gemeenteopbouw een zaak is van de kerken gemeenschappelijk. Het begrip ‘gemeenteopbouw’ blijkt een paraplubegrip waaronder een onbegrensd aantal activiteiten kunnen schuilen. Als verzamelwoord kan het dienstig zijn voor de synodale agenda. SGO heeft suggesties aangedragen voor een strategische discussie. Die zijn (nog) niet gehonoreerd. De synode dient in haar mandatering duidelijker af te stemmen op de samenhang van de dimensies van gemeente-zijn. Dit zal dat ook de rapportage naar de synode bepalen en de bespreking op het niveau van strategie kunnen brengen.
De synode wil duidelijk hebben dat toerustingactiviteiten een eigen (gereformeerde) identiteit dragen. Dat kan simpel betekenen: ‘alleen voor eigen leden’. Onderscheidende identiteit wordt ook gezocht op de niveaus van inhoud en methodiek en organisatie. Hoe kan de kennisstroom vanuit TUK en GH benut worden om de GKV identiteit in de toerusting tot gemeenteopbouw herkenbaar te maken?
Bij de dimensies van gemeente-zijn horen catechese, geloofsgesprek, gemeenschap, voorlichting en stimulering. Onder die noemers zijn de activiteiten onder te brengen van DEPIN (specifieke catecheseopdracht; uitwerking ‘inclusieve gemeente’), SMKR (preventieve voorlichting seksueel misbruik), H&E (in feite het complete pakket van specifieke advisering en bredere voorlichting), DKE (stimulans tot en ondersteuning bij samensprekingen). De vraag is wat het voor de synodale agenda kan betekenen wanneer deze zaken onder ‘gemeenteopbouw’ worden gemandateerd en gerapporteerd. Willen de partners hierin meedenken?
4. Van rubricering naar clustering. Rubricering maakt duidelijk waar de werkvelden liggen. Op één veld kunnen meer werkers tegelijk bezig zijn. Ieder voor zich? Gezamenlijk? Met werkafspraken?
Verbetering in de organisatie wil niet komen tot een nieuwe bestuurslaag boven de bestaande deputaatschappen. Dus ofwel integratie. Of afstemming. Of nog andere manieren.
  - SGO is in het WAD traject bezig om met DTEG te fuseren. De voortgang daarvan kan beter onder de rubriek ‘regie’ besproken worden (werkoverleg in de avond van de 14^e augustus)
  - DEPIN is met SGO aan integratie begonnen. DEPIN geboren op terrein van kerkdiensten, doorgroeid naar Integratie en gespecificeerd naar catechese voor verstandelijk beperkten. Hoe kan de diaconale dimensie van DEPIN tot haar recht komen? Hoe krijgt de relatie tot Dit Koningskind vorm?
  - Wat kunnen SMKR en H&E en SGO meer voor elkaar zijn dan nu?
  - Welke kansen c.q. uitdagingen zijn er voor DKE om met SGO samen te werken?
5. Het terrein van de uitvoering. Voor bestuurders betekent dat een wisselwerking tussen sturen en loslaten; controleren en vertrouwen. De vraag wordt dan wat elke partner ziet als mogelijkheid om werk in vertrouwen uit te besteden en tegelijk voor de uitvoering verantwoordelijkheid te houden.
Welke win-winsituaties zijn denkbaar?

6. Voordelen voor de kerken. Wat voor verschil zal dit onderdeel van rubricering en clustering uitmaken voor een willekeurige kerkenraad?
Kerken en gemeenten worden gediend met samenhang in aanbod van toerusting en voorlichting. Kwaliteitswaarborg komt mee vanuit de overkoepelende aansturing en verzorging door deskundige werkers. Identiteit wordt voor het belangrijkste deel bepaald door de gereformeerde identiteit van de afnemers/deelnemers.
7. Conclusies en afspraken.
Verzamelen van actiepunten.
  - Wat neemt de Organisatie Commissie mee?
  - Waar gaan de deputaatschappen mee aan het werk?
8. Verslaglegging en vervolg
De Organisatie Commissie stuurt een verslag op. En werkt een voorstel uit voor de GS.
9. Sluiting

In de verwachting dat we u op 14 augustus kunnen ontmoeten,
teken ik met christelijke groet namens onze commissie
Peter H. van der Laan

Conclusies en afspraken met de deputaatschappen in rubriek 7-3 'toerusting' Organisatie Commissie met SGO, H&E en SMKR op 14 augustus 2008

Op het niveau van

- de synode:
  - op het terrein van toerusting / gemeenteopbouw heeft de synode zich bezig te houden met de beleidslijnen. Bespreking in de vorm van strategisch beraad. Een synode stelt niet voor elke plaatselijke kerk beleid vast. Wel op landelijk niveau de lijnen voor toerusting. De mandatering moet dat duidelijk aangeven zodat ook aan de hand van de rapportage het synodaal beraad zich op de strategie kan concentreren.
  - de terreinen van seksualiteit, misbruik, huwelijk en echtscheiding nodigen als vanzelf uit tot het denken op hoofdlijnen. Tijdens deze synode was de rapportage daarop gericht. En opvallend was dat de discussie vervolgens belandde op de vierkante centimeter. Maar dat lag ook weer aan de formulering en inhoud van de synodebesluiten. Synode heeft dus zelf huiswerk.
  - H&E heeft een eerste keer meer uitvoerig en ook vertrouwelijk gerapporteerd. In feite is detaillering naar gegeven adviezen niet nodig. De synode kan een meer globaal rapport vragen.
  - En SMKR heeft lijnen naar de rechtspraak: bij het werkoverleg over die rubriek komt ze terug. Dat compliceert de voorgesteld clustering.
- de deputaatschappen:
  - SMKR en H&E kunnen zich voor wat betreft de voorlichting vinden dat dit werk op het terrein van gemeenteopbouw plaatsvindt. Gericht op preventie, verandering en toerusting. Punt is wel dat die voorlichting vanuit het meldpunt plaatsvindt dat onder regie staat met CGK en NGK.
  - SMKR ziet haar kerntaak meer in de sfeer van de rechtspraak. Ze stuurt de klachtencommissie en de beroepscommissie aan, en voor haar deel het meldpunt. Ze kan zich ook voorstellen dat ze toenadering krijgt tot GDD, op voorwaarde dat de kerkelijke participatie in Stichting Meldpunt veilig gesteld wordt.
  - H&E vindt het uitstekend om bij SGO te horen, wel op voorwaarde dat 1. Ze direct naar de synode kan rapporteren. 2. Geen persoonsgevoelige informatie bij een tusseninstantie/ bestuur neergelegd hoeft te worden. 3. ze zelfstandig kan opereren. Eén rapport is uitstekend.

- SGO ziet haar werkterrein mee bewegen met de kerkelijke en maatschappelijke ontwikkelingen mee. Dus ook terreinen van Depin, van H&E e.d. kunnen bediend worden. Samenwerking is daarbij goed. Maar gevaar is dat de ene organisatie een soort eenheidsproduct gaat veroorzaken. Juist diversiteit is nodig om vruchtbaar en flexibel te kunnen blijven.
- SGO wil heel nadrukkelijk uitwisseling van visie ten behoeve van de verhouding kerkregering en ambt-gelovige ivm de ontwikkelingen op het terrein van gemeentestichting, kerkelijk werkers e.d.
- de uitvoeringsorganisaties:
  - SMKR en H&E willen wel naar de synode samen met de SGO werken aan rapportage, brede bezinning e.d. Maar dan in de vorm van een koepel. Geen bovenliggend bestuur.
  - SGO wil voorkomen dat haar koepelwerking een uniformering en vergrijzing tot stand brengt.
  - Het meldpunt ondergebracht in de stichting is niet samen te brengen met andere organisaties.

Geen afspraken met de schappen. Deelnemers stemden in met het verslag.
Peter H. van der Laan

AGENDA WERKOVERLEG MET SYNODALE COMMISSIE ORGANISATIE

geannoteerde agenda rubriek 7.4 'Gemeenteopbouw – diaconaat'

1. Opening, welkom.
2. Doel van de bespreking
Kaderbesluiten voor de synodale organisatie zijn genomen op 6 juni jl. Het moderamen heeft per brief van 26 juni de deputaatschappen geïnformeerd. De Commissie Organisatie heeft dit in haar brief van 9 juli nader uitgewerkt. Deze stukken vormen het uitgangspunt. Dit werkoverleg is bedoeld om voor wat betreft uw deputaatschappen een begin te maken met de uitwerking. Onderstaande notities geven onze inzet aan. We zijn benieuwd naar de inbreng van uw kant.
3. Rubricering en clustering als behoefte van de synode. Rubriek: 'gemeenteopbouw' cluster 'diaconaat':
Generale Diaconale Deputaten verzorgden vóór 1996 onder meer de contacten tussen kerkverband en landelijke gereformeerde zorginstellingen en verenigingen (zoals 'De Wijngaard', 'De Driehoek', 'Dit Koningskind', 'De Wegwijzer'). Belangrijke functie om de vraag om plaatselijke diaconale collecten van een soort generaalsynodaal keurmerk te voorzien. Op aanhoudend en dringend verzoek van de diakenen werd in 1996 ook de landelijke diaconale organisatie bij de kerkverbandelijke organisatie ondergebracht. GDD is daarmee een deputaatschap met bevoegdheden over de volle breedte van het diaconale terrein.
De synode heeft visie op de diaconale dimensie in samenhang met de andere dimensies van gemeente-zijn. Te denken valt bijvoorbeeld aan het diaconaal aspect van de liturgie, diaconale kant van missionair werk ('Woord en Daad' in de Richtlijnen van de GS Leusden 1999), betrokkenheid bij het concept 'inclusieve gemeente', diaconale ondersteuning van catechetische en pastorale zorg in allerlei vorm, maatschappelijke ondersteuning. Vanuit die visie mandateert de synode GDD en wil ze in de verantwoording teruglezen hoe de uitvoering tot stand is gekomen.
Vanuit het Bijbels onderwijs in het bevestigingsformulier staan diakenen voor (toerusting tot) de zorg voor ieder die getroffen is door ziekte, eenzaamheid en/of armoede. Als bijzondere categorieën heeft de synode zich landelijke zorg aangetrokken voor militairen, voor doven- en slechthorenden. In welke mate kan deze zorg kan als onderdeel van diaconaal werk gemandateerd worden?
GDD heeft ondersteuning geboden bij de regionale voorlichting van RKO. De diaconale verantwoordelijkheid van de kerk in de samenleving is daarbij uitgangspunt geweest. Hoe kan op synodaal niveau deze diaconale taak van de kerken landelijk en plaatselijk in een opdracht aan GDD worden omgezet?
4. Van rubricering naar clustering. Rubricering maakt duidelijk waar de werkvelden liggen. Op één veld kunnen meer werkers tegelijk bezig zijn. Ieder voor zich? Gezamenlijk? Met werkafspraken?
Verbetering in de organisatie wil niet komen tot een nieuwe bestuurslaag boven de bestaande deputaatschappen. Dus ofwel integratie. Of afstemming. Of nog andere manieren.
  - Omdat voor diakenen geen eiland is gecreëerd binnen de synodale organisatie ligt de vraag naar welke verbindingen, bruggen en samenwerkingsvormen GDD kan benutten, versterken en eventueel ontwikkelen. Deze uitdaging voor GDD komt ook in het werkoverleg op regieniveau aan de orde.
  - De zorg voor gemeenteleden bij de krijgsmacht en voor dove en slechthorende gemeenteleden ligt bij de kerken. Deze vorm van zorg wordt landelijk ondersteund en bevorderd, c.q. behartigd door GVM en DSH. Mogelijkheden tot combinatie met de diakonale zorg kan worden onderzocht.
5. Het terrein van de uitvoering. De specifieke begeleiding van professionele pastorale verzorgenden (dovenpredikant) zou als begeleidingsgroep een plaats kunnen krijgen binnen de taakgroep DSH . Iets dergelijks is denkbaar voor krijgsmachtpredikanten en eventueel de ge-

vangenenpredikant. Omdat deze predikanten in dienst staan bij de overheid komt hun positie en begeleiding ook in rubriek 8 Relatie Overheid aan de orde.

Welke win-winsituaties zijn denkbaar? Specifiek voor de diaconaal consulent met de partner-bewoners van het GBouw.

6. Voordelen voor de kerken. Wat voor verschil zal dit onderdeel van rubricering en clustering uitmaken voor een willekeurige kerkenraad?
Aandacht voor speciale zorggroepen ligt duidelijk bij diakenen. Dat kan worden versterkt. Diaconieën zijn daar misschien beter op ingesteld dan de wijkouderlingen.
Ook bij de andere dimensies van gemeente-zijn is het nodig dat het diaconale aspect meer belicht wordt. Van visie komt het dan tot daadwerkelijke uitwerking.
7. Conclusies en afspraken.
Verzamelen van actiepunten.
  - Wat neemt de Organisatie Commissie mee?
  - Waar gaan de deputaatschappen mee aan het werk?
8. Verslaglegging en vervolg
De Organisatie Commissie stuurt een verslag op. En werkt een voorstel uit voor de GS.
9. Sluiting

In de verwachting dat we u op 14 augustus kunnen ontmoeten,
teken ik met christelijke groet namens onze commissie
Peter H. van der Laan

AGENDA WERKOVERLEG MET SYNODALE COMMISSIE ORGANISATIE

geannoteerde agenda rubriek 8 'Overheid'

Meppel, 24 juli 2008

*Aan: deputaatschappen (rubriek Gemeenteopbouw – diaconaat):
Generaal Diaconaal
Pastoraat aan Doven en Slechthorenden
Geestelijke Verzorging Militairen
Relatie Kerk en Overheid*

Geachte zusters en/of broeders,
zoals beloofd in onze brief van 9 juli jl. stuurt de Commissie Organisatie van de Generale Synode een nadere invulling voor het werkoverleg op donderdag 14 augustus 2008

Plaats: GBouw te Zwolle (Burg. Vos de Waelstraat – 8011 AT)
Tijd: Donderdag 14 augustus van 16.00 – 17.30 uur

Agenda:

1. Opening, welkom.
2. Doel van de bespreking
Kaderbesluiten voor de synodale organisatie zijn genomen op 6 juni jl. Het moderamen heeft per brief van 26 juni de deputaatschappen geïnformeerd. De Commissie Organisatie heeft dit in haar brief van 9 juli nader uitgewerkt. Deze stukken vormen het uitgangspunt. Dit werkoverleg is bedoeld om voor wat betreft uw deputaatschappen een begin te maken met de uitwerking. Onderstaande notities geven onze inzet aan. We zijn benieuwd naar de inbreng van uw kant.
3. Rubricering en clustering als behoefte van de synode. Rubriek: 'gemeenteopbouw' cluster 'diaconaat':
Generale Diaconale Deputaten verzorgden vóór 1996 onder meer de contacten tussen kerkverband en landelijke gereformeerde zorginstellingen en verenigingen (zoals 'De Wijngaard', 'De Driehoek', 'Dit Koningskind', 'De Wegwijzer'). Belangrijke functie om de vraag om plaatselijke diaconale collecten van een soort generaalsynodaal keurmerk te voorzien. Op aanhoudend en dringend verzoek van de diakenen werd in 1996 ook de landelijke diaconale organisatie bij de kerkverbandelijke organisatie ondergebracht. GDD is daarmee een deputaatschap met bevoegdheden over de volle breedte van het diaconale terrein.
De synode heeft visie op de diaconale dimensie in samenhang met de andere dimensies van gemeente-zijn. Te denken valt bijvoorbeeld aan het diaconaal aspect van de liturgie, diaconale kant van missionair werk ('Woord en Daad' in de Richtlijnen van de GS Leusden 1999), betrokkenheid bij het concept 'inclusieve gemeente', diaconale ondersteuning van catechetische en pastorale zorg in allerlei vorm, maatschappelijke ondersteuning. Vanuit die visie mandateert de synode GDD en wil ze in de verantwoording teruglezen hoe de uitvoering tot stand is gekomen.
Vanuit het Bijbels onderwijs in het bevestigingsformulier staan diakenen voor (toerusting tot) de zorg voor ieder die getroffen is door ziekte, eenzaamheid en/of armoede. Als bijzondere categorieën heeft de synode zich landelijke zorg aangetrokken voor militairen, voor doven- en slechthorenden. In welke mate kan deze zorg kan als onderdeel van diaconaal werk gemandateerd worden?
GDD heeft ondersteuning geboden bij de regionale voorlichting van RKO. De diaconale verantwoordelijkheid van de kerk in de samenleving is daarbij uitgangspunt geweest. Hoe kan op synodaal niveau deze diaconale taak van de kerken landelijk en plaatselijk in een opdracht aan GDD worden omgezet?

4. Van rubricering naar clustering. Rubricering maakt duidelijk waar de werkvelden liggen. Op één veld kunnen meer werkers tegelijk bezig zijn. Ieder voor zich? Gezamenlijk? Met werkafspraken?

Verbetering in de organisatie wil niet komen tot een nieuwe bestuurslaag boven de bestaande deputaatschappen. Dus ofwel integratie. Of afstemming. Of nog andere manieren.

- Omdat voor diakenen geen eiland is gecreëerd binnen de synodale organisatie ligt de vraag naar welke verbindingen, bruggen en samenwerkingsvormen GDD kan benutten, versterken en eventueel ontwikkelen. Deze uitdaging voor GDD komt ook in het werkoverleg op regieniveau aan de orde.
- De zorg voor gemeenteleden bij de krijgsmacht en voor dove en slechthorende gemeenteleden ligt bij de kerken. Deze vorm van zorg wordt landelijk ondersteund en bevorderd, c.q. behartigd door GVM en DSH. Mogelijkheden tot combinatie met de diaconale zorg kan worden onderzocht.

5. Het terrein van de uitvoering. De specifieke begeleiding van professionele pastorale verzorgenden (dovenpredikant) zou als begeleidingsgroep een plaats kunnen krijgen binnen de taakgroep DSH. Iets dergelijks is denkbaar voor krijgsmachtspredikanten en eventueel de gevangenenpredikant. Omdat deze predikanten in dienst staan bij de overheid komt hun positie en begeleiding ook in rubriek 8 Relatie Overheid aan de orde.

Welke win-winsituaties zijn denkbaar? Specifiek voor de diaconaal consulent met de partnerbewoners van het GBouw.

6. Voordelen voor de kerken. Wat voor verschil zal dit onderdeel van rubricering en clustering uitmaken voor een willekeurige kerkenraad?
Aandacht voor speciale zorggroepen ligt duidelijk bij diakenen. Dat kan worden versterkt. Diaconieën zijn daar misschien beter op ingesteld dan de wijkouderlingen.
Ook bij de andere dimensies van gemeente-zijn is het nodig dat het diaconale aspect meer belicht wordt. Van visie komt het dan tot daadwerkelijke uitwerking.

7. Conclusies en afspraken.

Verzamelen van actiepunten.

- Wat neemt de Organisatie Commissie mee?
- Waar gaan de deputaatschappen mee aan het werk?

8. Verslaglegging en vervolg

De Organisatie Commissie stuurt een verslag op. En werkt een voorstel uit voor de GS.

9. Sluiting

In de verwachting dat we u op 14 augustus kunnen ontmoeten,

teken ik met christelijke groet namens onze commissie

Peter H. van der Laan

Dit overleg is afgezegd, omdat betrokkenen in eerdere ontmoetingen hun bijdrage voldoende hadden geleverd.

AGENDA WERKOVERLEG MET SYNODALE COMMISSIE ORGANISATIE

geannoteerde agenda rubriek 9a 'Synodaal – Bestuur'

1. Doel van de bespreking
Kaderbesluiten voor de synodale organisatie zijn genomen op 6 juni jl. Het moderamen heeft per brief van 26 juni de deputaatschappen geïnformeerd. De Commissie Organisatie heeft dit in haar brief van 9 juli nader uitgewerkt. Deze stukken vormen het uitgangspunt. Dit werkoverleg is bedoeld om voor wat betreft uw deputaatschappen een begin te maken met de uitwerking. Onderstaande notities geven onze inzet aan. Wij zijn benieuwd naar de inbreng van uw kant.

2. Rubricering en clustering als behoefte van de synode. Rubriek: 'synodaal - bestuur':
  - De synode moet bestuurd worden. De synode is geen bestuur, maar als gezamenlijke vergadering van de kerken neemt ze wel besluiten met sturende effecten. Deputaatschappen worden gemandateerd om vanuit de genomen besluiten te sturen op meetbare doelen en gewenste resultaten. Om tot besluiten te komen stuurt het moderamen de synode aan. Deputaatschappen verzorgen met synodale commissies de voorbereiding van de besluiten. Waar is in deze rolverdeling winst te halen voor het verbeteren van de synodale organisatie? De synode wil kiezen voor een strategie van mandatering. Wat kan met name het moderamen (alsnog) doen en om de zittende synode zover te krijgen dat ze haar eigen strategische keus uitvoert, c.q. laat uitvoeren?
  - Ervaringen van vorige synode(s) worden ingebracht door moderamenleden van de laatstgehouden synode. Met secretariële ondersteuning verzorgen zij de voorbereiding en dienen tot het nieuwe moderamen aantreedt. De inrichting en het verloop van de volgende synode is dus voor een belangrijk deel afhankelijk van de vorige bestuurders. Op welke manier kan het zittende bestuur van betekenis zijn bij de voorgenomen rubricering en clustering? Wat levert dat op voor het functioneren van de synode? Meetbaar en gewenst?
  - Na afloop van de synode moeten de besluiten worden gepubliceerd. Die uitvoerende taak ligt bij het moderamen en GSP. GSP heeft ook een voorbereidende taak, nl. het publiceren van de deputaten rapporten vóór de volgende synode. GSP ondersteunt en begeleidt de deputaatschappen in de rapportvoorbereiding (structuur, opmaak, tijd en vorm, ed.). GSP vervult daarmee een sturende functie. Rapportage volgt inhoudelijk het gegeven mandaat. GSP kan dus niet op de inhoud, wel op het format van de rapporten sturen. Wat moet er in de manier van rapporteren veranderen om tot de meetbare en gewenste verbetering van het synodaal functioneren te komen?
  - Er ligt een continuïteitsvraag naar de periode tussen twee synodes. Die vraag is door GSO gesteld en wordt door diverse deputaatschappen vertaald naar een onvervulde behoefte. Deels is die vraag te beantwoorden door de deputaatschappen terug te verwijzen naar hun eigen mandaat. Zij vormen zelf de continuïteit van de synodale taak. Om hen daarin te ondersteunen zou begeleiding met synodaal mandaat een mogelijkheid zijn. Toch welke meetbare en wenselijke resultaten kan dat leiden?

3. Van rubricering naar clustering. Rubricering maakt duidelijk waar de werkvelden liggen. Op één veld kunnen meer werkers tegelijk bezig zijn. Ieder voor zich? Gezamenlijk? Met werkafspraken?
Verbetering in de organisatie wil niet komen tot een nieuwe bestuurslaag boven de bestaande deputaatschappen. Dus ofwel integratie. Of afstemming. Of nog andere manieren.
  - Om te beginnen kort over het ADC. Deputaten hebben op 20 aug aangegeven dat hun positionering in de rubriek 'beheer' toch minder voor de hand ligt. In hun reactie op het GSO rapport kozen ze eerder voor 'beheer' dan voor 'opleiding'. In het werkoverleg verklaarden ze duidelijk dat gezien hun opdracht hun taak op het werkveld van onderzoek, dienstverlening en opleiding ligt.
  - Hoewel VGS en GSP onderscheiden taken hebben, is er overlap in werkzaamheden zichtbaar op het terrein van meenemen van vorige bestuurservaring en sturen op

de volgende synode. Licht hier een bron voor competentieconflicten? Kan het zittend moderamen daarin voorzien door aan te blijven als integrerend geheel voor zowel VGS als GSP?

- Als bestuur met een beperkte technische functie voor de duur van de vergadering kan het moderamen de vergadering na afloop niet vervangen. Het moderamen kan dus niet de continuïteitsbehoefte opvangen, omdat de continuïteit voor de uitvoering van de mandaten bij de deputaatschappen is gelegd. Wel zou het moderamen mandaat kunnen krijgen om coachend op te treden. Of kunnen anderen (personen, groepen) belast worden met coaching?
4. Het terrein van de uitvoering.
Welke win-winsituaties zijn denkbaar?
    - Er is nagedacht over een centraal administratief instituut/instelling. Is er een verbinding met wat de VKB/SKB aan diensten verzorgt c.q. wil en/of kan verzorgen?
    - Als er gekozen wordt voor synodaal bestuurspersoneel: bij wie en hoe ligt de aansturing?
  5. Voordelen voor de kerken. Wat voor verschil zal dit onderdeel van rubricering en clustering uitmaken voor een willekeurige kerkenraad? Bij wijze van discussiestellingen:
    - a. Compacte rapportage helpt om de informatiestroom beter te verwerken.
    - b. Korte duur van synode met heldere besluitvormingstechniek is beter voor iedereen.
    - c. Overzichtelijke organisatie versterkt meeleven en inbreng van de kerken.
  6. Conclusies en afspraken.
Verzamelen van actiepunten.
    - Wat neemt de Organisatie Commissie mee?
    - Waar gaat het moderamen en de deputaatschappen mee aan het werk?
  7. Verslaglegging en vervolg
De Organisatie Commissie stuurt een verslag op. En werkt een voorstel uit voor de GS.
  8. Sluiting

In de verwachting dat we u op 26 augustus kunnen ontmoeten,
teken ik met christelijke groet namens onze commissie
Peter H. van der Laan

Conclusies en afspraken met de deputaatschappen in rubriek 9a 'synodaal-bestuur' Organisatie Commissie met Mod, GSP, VGS op 26 augustus 2008

Op het niveau van

- de synode:
  - De continuïteit wordt benoemd als eerste aandachtspunt. Waar zou er tussen twee synoden navraag te doen zijn over wat ook al weer de bedoeling was? Heeft het zin om een moderamen mandaat mee te geven om continu te begeleiden en te sturen? Daar zit het probleem: niet het moderamen wordt belast met bestuursverantwoordelijkheid, maar dat zijn de deputaten. Zij zijn de bestuurders voor hun deeltaak. Zij verzorgen de continuïteit. Een sturende commissie kan tussen twee synodes op dat toegewezen gebied weinig betekenen.
  - Wat tussendoor wel kan is de deputaten als professionals op hun gebied, maar als vrijwilligers op synodegebied, trainen op hun relatie met de synode. Impact van het mandaat. De invulling van de rapportage. De voorbereiding op de ontmoeting met de synode. Dat soort dingen kan VGS in samenwerking met het ex-moderamen verbeteren. Winst is te halen in persoonlijke aandacht voor vrijwilligers

- Belangrijk is dat synodeleden, zowel als deputaten en hun kerkelijke voorbeelden, de oude beelden begraven dat deputaten maar tijdelijk doen wat de synode in haar leden ook eigenlijk zelf net zo goed zou kunnen en moeten doen. De synode moet de deskundigheid en het ambacht van deputaten erkennen en waarderen. Dat zal ook winst in tijd opleveren!
- Er is een optie om de driejaarlijkse synode over drie jaren uit te smeren. Elk (half)jaar een stukje. Per rubriek of zo. Dat is beter op te brengen voor iedereen.
- de deputaatschappen
  - Als een belangrijke bijdrage aan de verbetering van de synodale organisatie is dat de deputaatschappen een duidelijker mandaat meekrijgen, wat zou het moderamen in de herziening van de verbetering nu nog kunnen betekenen? Niets tot weinig. De mandaten zijn voor 90% vergeven en het is niet werkbaar om daarop terug te komen.
  - Over clustering is iedereen het eens dat VGS met GSP onder leiding van het (ex)moderamen kan samengaan en dat daarbij F&B onmisbaar is. Financieel beheer maakt een wezenlijk onderdeel uit van beleid en bestuur.
  - VGS zou in de voorbereidende sfeer de rapportages meer kunnen begeleiden. GSP kan zich beperken tot de afdeling uitgeverij en PR. En de gedetailleerde rapportage met regelgeving tot op de puntkomma van een lettertype kan per onmiddellijke ingang vervallen.
  - ADC heeft zich voor dit cluster afgemeld. Het is haar duidelijk dat haar plek in de rubriek van de opleiding zit.
- de uitvoeringsorganisaties
  - De voorbereiding en uitvoering vraagt duidelijk om professionele administratieve ondersteuning. Daar hoeft niet te 'ontaarden' in een megalomaan dienstencentrum. SGO detacheert de werkers. Die worden deputaatschappelijk aangestuurd. Een klein ambtelijk apparaat voor de broodnodige voorbereiding, ook beschikbare krachten voor de griffie van de appèlzaken e.d., en zo kan het toch zij het beperkt uitgroeien.

Geen afspraken met de deputaatschappen. Deelnemers stemden in met het verslag.
Peter H. van der Laan

AGENDA WERKOVERLEG MET SYNODALE COMMISSIE ORGANISATIE**geannoteerde agenda rubriek 9b 'Synodaal – Financiën'**

1. Doel van de bespreking
Kaderbesluiten voor de synodale organisatie zijn genomen op 6 juni jl. Het moderamen heeft per brief van 26 juni de deputaatschappen geïnformeerd. De Commissie Organisatie heeft dit in haar brief van 9 juli nader uitgewerkt. Deze stukken vormen het uitgangspunt. Dit werkoverleg is bedoeld om voor wat betreft uw deputaatschappen een begin te maken met de uitwerking. Onderstaande notities geven onze inzet aan. Wij zijn benieuwd naar de inbreng van uw kant.
2. Rubricering en clustering als behoefte van de synode. Rubriek: 'synodaal - financiën':
  - De geldstroom vanuit de synode is op z'n minst in twee componenten te scheiden: middelen ten behoeve van het houden van de synode en middelen ten dienste van het uitvoerend werk van de deputaatschappen. De synode is voor beide verantwoordelijk. Overziet F&B het geheel?
  - De bestedingen voor de synode zelf groeien met de duur van de synode mee. Waar de synode in ieder geval belang bij heeft is inzicht van haar eigen uitgaven en de mate waarin haar eigen gedrag op die uitgaven invloed heeft. Aangenomen tenminste dat dit inzicht tot gedragsverandering kan leiden. Hoe wordt dat in praktijk gebracht? Of is dat niet nodig?
  - Middelen voor het werk van en de dienstverlening door de deputaatschappen: F&B fungeert feitelijk als een eerste clustering van alle deputaatschappen voor zover het financiële controle en mogelijk ook bezuinigende maatregelen betreft. Waar en hoe kan de synode
  - De geldstroom vanuit de synode is pas mogelijk als een stroom naar de synode is. Van uit de kerken en daarnaast van particulieren, bedrijven, overheid. De hoofdsom moet uiteindelijk opgebracht worden door de individuele leden. Synode doet er dus goed aan een inspirerend financieel beleid te voeren. Hoe kan de synode zich daarbij door F&B laten dienen.
  - Naast de synodale geldstroom lopen er door de kerken andere geldstromen (VSE, PSSen, SKB, diaconale doelen en organisaties e.d.) Financiële middelen blijken een groter rubricerend effect te hebben dan organisatorische redenen: zoals bv. blijkt in onderlinge vergelijking door PSSen van de regionale zendingsbijdrage.
  - Principes van solidariteit bij hulpbehoevende kerken (art 11) en aanvullende steun (ASE) worden verschillend toegepast. Is dit verschil niet meer dan technisch? Welk inningbeleid wil de synode nastreven?
  - ASE zoekt via clustering met DTEG en SGO de rol van coach en toeruster en opleider. Hoe verdraagt zich dat met die van toezichthouder? Welke rol wil de synode? Toezicht op besteding is aan de classes toegewezen. Welke kwaliteitsbewaking meent de synode te hebben?
3. Van rubricering naar clustering. Rubricering maakt duidelijk waar de werkvelden liggen. Op één veld kunnen meer werkers tegelijk bezig zijn. Ieder voor zich? Gezamenlijk? Met werkafspraken?
Verbetering in de organisatie wil niet komen tot een nieuwe bestuurslaag boven de bestaande deputaatschappen. Dus ofwel integratie. Of afstemming. Of nog andere manieren.
  - Welke samenwerking heeft F&B met de deputaatschappen? In hoeverre kan controle ook tot sturing leiden en is dat gewenst?
  - Welke verantwoordelijkheid neemt F&B inz. P&O van synodale werknemers? Samenwerking et SGO? Met SKB? Anderen?
4. Het terrein van de uitvoering.
Welke win-winsituaties zijn denkbaar?
  - Moet integratie tot één quatum leiden?
  - Kan de administratie van depp Art 11 en ASE samen?

- Hoe is de ontwikkeling van administratieve diensten en gecentreerde voorzieningen?
- 5. Voordelen voor de kerken. Wat voor verschil zal dit onderdeel van rubricering en clustering uitmaken voor een willekeurige kerkenraad?
  - Zijn de kerken alleen gediend met goedkoper of mag kwalitatief beter ook duurder uitvallen? En hoe valt dat aan te tonen?
- 6. Conclusies en afspraken.
Verzamelen van actiepunten.
  - Wat neemt de Organisatie Commissie mee?
  - Waar gaan de deputaatschappen mee aan het werk?
- 7. Verslaglegging en vervolg
De Organisatie Commissie stuurt een verslag op. En werkt een voorstel uit voor de GS.
- 8. Sluiting

In de verwachting dat we u op 26 augustus kunnen ontmoeten,
teken ik met christelijke groet namens onze commissie
Peter H. van der Laan

Conclusies en afspraken met de deputaatschappen in rubriek 9b “synodaal-financiën”

Organisatie Commissie met Financiën en Beheer, Aanvullende Steun Evangelisatie (ASE) en Ad Art 11 K.O.

- Op het niveau van Synode:
  - Synode zal meer op hoofdlijnen moeten sturen, waardoor de lijn van de synode meer tot zijn recht komt;
  - Beslissingen van nu manifesteren zich (zowel positief als negatief) pas over een termijn van 10 jaar; dat vraagt om financieel meerjarenbeleid. F&B kan daarin de synode wel adviseren, maar kan het niet van haar overnemen.
  - Sectie creëren onder enig deputaatschap om landelijk beleid te maken en bewaken (reden: onvoldoende controle); daarnaast aandacht voor adm. steunpunt
- Op het niveau van deputaatschappen:
  - F&B spreekt wens uit dat SKB en VSE kerkelijk ingebed zouden worden. Dit valt nu buiten de opdracht van de commissie. Is wel van belang om nog eens nader te bekijken;
  - F&B wil zich op de controlerende rol concentreren; bredere control-functie tov. deputaatschappen kan synode wel helpen om effectiever te functioneren.
  - Men ziet geen of onvoldoende verbinding tussen F&B en ASE. ASE doet uitvoerende taken en volgt/beoordeelt projecten (ook) inhoudelijk. Dat moet je niet bij F&B willen beleggen.
  - ASE ervaart dat het in de praktijk veel meer om AS en (te weinig) over de ‘E’ gaat.; kansen zijn: fusie E met SGO en DTEG, waarin het groeimodel de meest aangewezen weg lijkt. Betere duiding van toewijzing fondsen zou kunnen leiden tot identieke aanpak als met art. 11 K.O.
  - Art. 11 KO heeft behoefte aan harmonisatie; daarvoor liggen nu voorstellen bij de Synode, inclusief instelling landelijk deputaatschap. F&B zou die rol kunnen oppakken, mits de kaders eenduidig zijn en het slechts eenvoudige uitvoering van de regels betreft.
  - Samenvattend: F&B controlerend, signalerend, adviserend, en faciliterend. Die rol uitbouwen. Controle en beleid gescheiden houden; Uitvoering: nee, tenzij.
  - Art. 11 en F&B zullen een concept voorstel maken met randvoorwaarden, als aanvulling op voorliggend voorstel voor instelling apart deputaatschap..

- Op het niveau van uitvoering:
  - Winst zit in administratief steunpunt en vooral in goede voorbereiding en daarvoor zou een kerkelijk bureau, waarin control, stimulans/advisering, signalering, facilitering ondergebracht, begeleid door regiegroep(je) bestaande uit moderamenleden en depts VGS, goede diensten kunnen bewijzen..
  - Inverdieneffecten niet als doelstelling zien; Deze zijn ook niet groot bij kleine deputaatschappen. Klacht was ooit wel dat de kosten voor de kerken bleven stijgen, maar beweeglijkheid van de middelen is beperkt; grootste deel ligt in enkele grote budgetten vast (TU, IRTT, projecten). Kosten synode zelf zijn enkele tonnen (eens per drie jaar). Besparingen hierop mogelijk, maar niet via onnodig grote en complexe structuuraanpassingen.
  - Attentiepunt igv samenwerking deputaatschappen: deelbegrotingen bij elkaar brengen; rapporteerbaar, bewaakbaar en zorg dat F&B daarbij tijdig betrokken is/wordt.
  - Begrotingen worden doorgaans overschreden door salarissen, pensioenen en vervroegde uitredingen. Daar aan de voorkant sturen levert besparingen op.

Alleen instemming met verslag. Deelnemers stemden in met het verslag.
Gerard Mostert